

Journal of Human Rights and Peace Studies

journal homepage: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/index>

Charles Taylor: The Politics of Recognition and Dignity of Human, Proposal, and Restrictions¹

ชาลส์ เทย์เลอร์: การเมืองแห่งการรับรู้และควมมีศักดิ์ศรี ข้อเสนอและข้อจำกัด

Bundit Grivijitr/บัณฑิต ไกรวิจิตร²

Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani,

Thailand/คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ประเทศไทย

Email: bundit.g@psu.ac.th

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 15-Apr-2020

Revised: 10-Jan-2021

Accepted: 22-Jul-2021

Keywords:

*Charles Taylor,
Multiculturalism,
The Politics of
Recognition, Identities,
Grassroots*

ABSTRACT

Charles Taylor, a Canadian scholar, has introduced the concept of Multiculturalism as a policy to deal with the difference and diversity of citizens in the article titled "Multiculturalism and the politics of recognition." Recognition and dignity are important in linking the citizen to live together, and all parties accept the diversity. Nevertheless, when this concept was brought into action, it was criticized with strong arguments. Recognition proposal comes from the creation/reservation of the individual and the society that will lead the equal dignity. Therefore, behind the concept that comes from the assumption that 'All humans are the same' lie the difference-blind principles that conflict among themselves. When this concept is used, some problems difficult to resolve appear because the people have to fight to present their identities/groups to be outstanding. Those who cannot do it will lose in the game of recognition. Therefore, the policy of distributing resources by referring to the recognition does not result in the distribution of social resources thoroughly. It is just the decentralization of those who are recognized, including economic leaders, network leaders, and politicians. So there is no fair and equal value distribution in the multicultural society. The solution is to create justice among individuals/groups. Recognition created should not reinforce the differences, although it creates conflicts all the time. For Thailand, there is a problem of suppressing differences and diversities. Suppose the Multiculturalism concept is applied in addition to the reduction of Centralization. In that case, the distribution of attention

¹ บทความวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก “กองทุนวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปี 2561” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ไกรวิจิตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Asst. Prof. Ph.D., Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani).

about recognition to the grassroots, minorities, and individuals of different levels must be fair. Otherwise, Multiculturalism will be only the politics of the distribution of benefits to the local political leaders who successfully rise above the "competition" above the grassroots and subalterns.

บทคัดย่อ

คำสำคัญ:

ชาลส์ เทย์เลอร์,
พหุนิยมทางวัฒนธรรม,
การเมืองแห่งการรับรู้,
อัตลักษณ์,
คนรากหญ้า

ชาลส์ เทย์เลอร์ (Charles Taylor) นักวิชาการประเทศแคนาดา ได้นำเสนอแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมเป็นนโยบายจัดการกับความแตกต่างและหลากหลายของพลเมืองประเทศ ในบทความชื่อ “การเมืองแห่งการรับรู้และศักดิ์ศรี” (Multiculturalism and ‘The politics of recognition’) การรับรู้ (recognition) และศักดิ์ศรี (dignity) คือประเด็นใจกลางสำคัญในการประสานพลเมืองให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยทุกฝ่ายให้ความยอมรับในความหลากหลาย แต่เมื่อนำมาสู่การปฏิบัติกลับถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีข้อโต้แย้งรุนแรง ข้อเสนอการรับรู้มาจากการสร้าง/สงวน อัตลักษณ์ของปัจเจกและสังคม ซึ่งก็นำมาสู่การมีศักดิ์ศรีเสมอกัน เบื้องหลังแนวคิดมาจากสมมติฐานว่า ‘มนุษย์ทุกคนเหมือนกัน’ จึงเท่ากับเป็นการเกลื่อนกลบความแตกต่างซึ่งขัดแย้งกันเอง เมื่อนำมาใช้จึงเกิดปัญหาที่แก้ไขยาก เพราะต้องต่อสู้เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ของตนเอง/กลุ่ม ให้โดดเด่น คนที่ไม่ได้ก็พ่ายแพ้ในเกมการรับรู้ ดังนั้นนโยบายการกระจายทรัพยากรโดยอิงแอบการรับรู้จึงไม่เกิดการกระจายทรัพยากรทางสังคมได้อย่างทั่วถึง เป็นเพียงการกระจายอำนาจแก่ผู้นำทางเศรษฐกิจ เครือข่าย และนักการเมือง การกระจายคุณค่าจึงไม่เกิดการกระจายคุณค่าอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมในสังคมพหุ แนวทางแก้ไข คือการสร้างมโนทัศน์ให้เกื้อหนุนระหว่างบุคคล/กลุ่ม การสร้างการรับรู้ไม่ควรตอกย้ำความแตกต่างจนสร้างความขัดแย้งตลอดเวลา สำหรับประเทศไทยแล้วมีปัญหาในเรื่องการเก็บกดความแตกต่างและหลากหลาย หากจะนำแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ นอกจากจะต้องลดอำนาจศูนย์กลางแล้วยังต้องคำนึงถึงการกระจายความสนใจการรับรู้สู่รากหญ้า (grass root) ชนกลุ่มน้อย (minority) คนที่แตกต่างระดับปัจเจก มิเช่นนั้นแล้วแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมก็จะเป็นเพียงการเมืองการกระจายคุณค่าผลประโยชน์สู่ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นซึ่งพิชิตการแข่งขันการรับรู้ในระดับชาติได้สำเร็จเหนือมวลชนคนรากหญ้าและคนเบี้ยล่าง (subaltern)

บทนำ

แนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมของ ชาลส์ เทย์เลอร์ อยู่ในบทความชื่อ “การเมืองแห่งการรับรู้และศักดิ์ศรี” โดยนัยแล้วก็คือการเมืองแห่งการสร้างภาพแทน เพื่อควบคุมความสนใจจนเกิดการประสานความรู้ให้เป็นความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรี เงื่อนไขจึงอยู่ที่ทำให้ทุกฝ่ายให้ความยอมรับต่อความหลากหลายของคน วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ ทว่าเมื่อแนวคิดของเทย์เลอร์ได้รับการเผยแพร่และมีเสียงตอบรับสนับสนุนแผ่ไปทั่วในอเมริกาเหนือและออสเตรเลีย เมื่อนำมาสู่การปฏิบัติกลับถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีข้อโต้แย้งที่รุนแรงจากนักวิชาการที่ไม่เห็นด้วยกับเทย์เลอร์ เหตุผลคือข้อเสนอการรับรู้มาจากการสร้าง/สงวน อัตลักษณ์ของปัจเจกและสังคม โดยหวังว่าจะสร้างให้ทุกคนมีศักดิ์ศรีเสมอกัน ซึ่งมาจากสมมติฐานว่า ‘มนุษย์ทุกคนเหมือนกัน’ ซึ่งเป็นการลดทอนความแตกต่างและยังขัดแย้งกันเองจากข้อเสนอเรื่องความเสมอภาคและการมีศักดิ์ศรีของมนุษย์และสิทธิในความแตกต่าง ความพยายามที่จะโดดเด่นจนได้รับความ

ความยอมรับจากสังคม นำมาสู่ความขัดแย้งกันเองในทางกรอบความคิดและทฤษฎีทำให้เกิดปัญหาที่แก้ไขได้ยากในเชิงปฏิบัติการ เพราะกลุ่มชนและบุคคลกลับต้องต่อสู้อย่างหนักเพื่อนำเสนออัตลักษณ์ของตนเอง/กลุ่มให้โดดเด่น และไม่สามารถบรรลุได้เป็นจำนวนมาก และพ่ายแพ้ในเกมการรับรู้

ผู้เขียนสังเกตการณ์การต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ ชนชายขอบหลากหลายกลุ่มในประเทศไทย หรือไม่ว่าจะเป็นในสังคมสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ผู้เขียนอาศัยและทำงานอยู่ก็ตาม ผู้เขียนพบปัญหาหนึ่งที่แก้ไขได้ยากก็คือ เมื่อเวลาตัวแทนของประชาชนลุกขึ้นพูดถึงปัญหาความเดือดร้อน พวกเขาจะต้องต่อสู้เพื่อที่จะได้ได้รับการรับรู้จากสังคมและรัฐบาล มีคนจำนวนมากมายที่พ่ายแพ้ เกมการสร้างความคิดเด่นหากสื่อมวลชนไม่ ปัญหาการถูกระงับไม่ได้รับความเป็นธรรมไม่ว่าจะทาง สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองก็จะไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยาและไม่ได้รับส่วนแบ่งความยุติธรรมจากสังคม คำถามที่ผู้เขียนต้องการค้นหาคือ การกอบกู้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการได้รับความยุติธรรมจะต้องเป็นการเมืองของการสร้างภาพแทนเพื่อให้ถูกรับรู้ถึงอัตลักษณ์ เช่น อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม หรือเป็นเพราะว่าอัตลักษณ์ทางเพศที่ได้รับการยอมรับจากสาธารณะเท่านั้นที่จะได้รับศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ จะมีหนทางใดหรือไม่ที่จะทำให้เกิดการรับรู้ที่เท่าเทียมกันและเกิดการกระจายทรัพยากรทางสังคมได้อย่างทั่วถึง

ผู้ที่นิยมในข้อเสนอของเทย์เลอร์ได้ผลักดันการรับรู้ให้มีสถานะเป็นสถาบันการรับรู้ ในอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางศาสนา อัตลักษณ์กลุ่มชายขอบ อัตลักษณ์เพศและเพศทางเลือก ผู้เขียนค้นคว้าวิจัยเพื่อค้นหาว่ามีนักวิชาการอื่น ๆ นำเสนอแนวทางแก้ไขทางกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำลังเป็นปัญหานี้อยู่หรือไม่ จึงได้พบว่า การรับรู้สถาปนาไม่สามารถทำให้เกิดความยุติธรรมแก่บุคคลและสังคมได้ การเมืองแห่งการรับรู้คือการแข่งขันเพื่อที่จะได้อำนาจอันมาจากการถูกรับรู้ แต่กลับเป็นการตอกย้ำความแตกต่างและสร้างความขัดแย้งขึ้นตลอดเวลา สำหรับประเทศไทยและโดยเฉพาะพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่ผู้เขียนสนใจนำมาเป็นฉากหลังในบทความนี้ มีปัญหาเรื่องชาติพันธุ์ที่ถูกกดขี่ให้เป็นชนชายขอบ เช่น หมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์หรือปัญหาการกีดกันกลุ่มชนเพศทางเลือก การกดขี่/กีดกันเพศหญิง การเก็บกดความแตกต่างและหลากหลาย การไม่บริสุทธิ์ในทางศาสนา การต่อต้านอำนาจรัฐส่วนกลางและการกระตุ้นให้เกิดต่อต้านทางชาติพันธุ์ เช่น ระหว่างไทยพุทธที่มีต่อมุสลิมและในทางกลับกันด้วย ผู้เขียนใคร่ครวญว่าหากจะนำแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้เป็นทฤษฎีสำหรับการสร้างความเท่าเทียมกันของคนในประเทศไทย นอกจากจะต้องลดอำนาจรัฐบาลไทยอันเป็นศูนย์กลางแล้ว เรายังต้องคำนึงถึงการทำให้การรับรู้สู่คนรากหญ้าอย่างทั่วถึงจะต้องกระจายการรับรู้สู่ชนกลุ่มน้อย สู่คนเปราะบาง สู่คนที่เป็นเพศทางเลือก สู่คนยากจน และกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนชายขอบ เช่น ชนพื้นเมืองดั้งเดิมภาคใต้ตอนล่างหรือชาวจาโฮและอื่น ๆ หรือ แม้แต่ชาวพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะยากจนในหมู่บ้าน และที่สำคัญก็คือจะต้องกระจายความยุติธรรมแก่บุคคลที่มีความแตกต่างจากศาสนา ประเพณี และศาสนาของสังคมตนเอง มิเช่นนั้นแล้ว แนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมก็จะ

เป็นเพียงการเมืองการกระจายคุณค่าผลประโยชน์สู่ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นซึ่งพิชิตการแข่งขันการรับรู้ในระดับชาติได้สำเร็จเหนือมวลชนคนรากหญ้า และ คนเปี้ยล่าง (subaltern)

การรับรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งเป็น “หลักการหัวใจของพหุนิยมทางวัฒนธรรม” นั้นก็เป็นแนวคิดเดียวกันกับความคิดอนุรักษนิยม คือ “วัฒนธรรมนิยม” (culturalism) นักเคลื่อนไหวพหุนิยมฯ ขว้างไม่พ้นคอกกล่าวคือพวกเขาปฏิเสธแนวคิดเชื้อชาตินิยมแต่กลับให้การสนับสนุนอนุรักษนิยมทางชาติพันธุ์และศาสนา ทำให้ “การรับรู้ทางวัฒนธรรม” ถูกมองด้วยสายตามืดมนที่เคลือบแคลงและวิจารณ์ว่า พหุนิยมทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลในการปฏิเสธสิทธิที่เท่าเทียมกันของมนุษย์และพลเมืองในยุโรป เช่น เรื่องเสรีภาพของเพศทางเลือก เสรีภาพในการแต่งงาน เสรีภาพในการนับถือศาสนา ในสายตามชนพื้นเมืองยุโรปกลับเห็นว่าพหุนิยมทางวัฒนธรรม คือ ความเลวร้ายถึงแม้จะต่อต้านอุดมการณ์เหยียดเชื้อชาติ แต่การใช้นโยบายวัฒนธรรมนิยมกลับสร้างสถานการณ์โหดร้ายขึ้นมาซึ่งเป็นความผิดพลาด

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ยูเนสโก สหประชาชาติ (the UNESCO) ได้ใช้การจัดประเภทวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน มาแทนที่เชื้อชาติ และนักวิชาการในกลุ่มต่อต้านเชื้อชาตินิยมจึงคาดหวังว่าจะใช้วัฒนธรรมมาแทนที่เชื้อชาติเพื่อลดปัญหาความรุนแรงจากการเลือกปฏิบัติ (Lentin, 2005) นับแต่นั้นมาการเรียกร้องให้ยกเลิกการกดขี่มนุษย์ด้วยเชื้อชาติ สีผิว เพศ ชนกลุ่มน้อยได้แพร่ไปทั่วหลายประเทศของ อเมริกาเหนือ ยุโรป และออสเตรเลีย และพัฒนามาเป็นแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรม พหุนิยมทางวัฒนธรรม ถูกนำมาใช้เป็นนโยบายที่ประเทศแคนาดาคือประเทศแรก เพื่อจัดการกับความหลากหลายของพลเมือง ซึ่งมีทั้งชนพื้นเมือง คนผิวขาว คนผิวดำ และผู้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ผู้นำความคิดนี้ก็คือ ชาลส์ เทย์เลอร์ (Charles Taylor, 1994) ชื่อเต็มคือ Charles Margrave Taylor เป็นนักปรัชญาแห่งประเทศแคนาดา และเป็นผู้นำทางวิชาการสำคัญสำหรับกลุ่มนักกิจกรรมพหุนิยมทางวัฒนธรรม แนวคิดที่สำคัญของเขาปรากฏในบทความชื่อ “การเมืองแห่งการรับรู้และศักดิ์ศรี” การรับรู้ (recognition) และ ศักดิ์ศรี (dignity) เป็นการเมืองของการมีความสัมพันธ์ในหมู่พลเมืองของประเทศ โดยประเทศมีนโยบายการบริหารที่พยายามประสานพลเมืองในประเทศให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยทุกฝ่ายอดทนยอมรับความหลากหลาย อยู่บนหลักการของความเท่าเทียมกัน และให้สิทธิในการดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มแก่ชุมชนทางวัฒนธรรม (Sunanta, 2013)

เอมี กัทมาน (Amy Gutmann, 2018) บรรณาธิการหนังสือที่บทความเทย์เลอร์ตีพิมพ์ ได้เขียนบทความหลังจากผ่านไป 21 ปีว่า เทย์เลอร์ได้นำเสนอความคิดที่ชัดเจนและมีพลังสูงมาก โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มชนหรือบุคคลที่ไม่ถูกรับรู้หรือถูกรับรู้แบบผิด ๆ อาจเป็นการทำลายพวกเขาได้ การกดขี่โดยการจองจำหรือบิดเบือน โดยการลดทอนการดำรงอยู่ของบุคคลและกลุ่ม ซึ่งเทย์เลอร์เสนอว่า “ทุกคนมีความสำคัญ แต่ไม่ใช่ทุกคนเหมือนกัน” กล่าวคือมีความเท่าเทียมกันระหว่างปัจเจก โดยที่ปัจเจกได้รับความ

เคารพอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน (Gutmann, 1994; Gutmann 2018, p. 793; Modood, 2013, p. 48) ผู้เขียนพบว่าเทย์เลอร์พุ่งความสนใจที่กลุ่มคนเสียเปรียบ เช่น ชนกลุ่มน้อยซึ่งมีวัฒนธรรมแตกต่างจากพลเมืองทั่วไป เชื้อชาติ (race) ชาติพันธุ์ (ethnicities) เพศสภาพ (gender) และ ศาสนา (religion) สำหรับประเทศที่เป็นประชาธิปไตยและมีความเป็นพหุสังคมจึงมีความท้าทายมากกว่าจะหาอย่างไรที่สมาชิกและคนอื่นที่เข้ามาอยู่อาศัยในประเทศ จะสามารถรับรู้ถึงอัตลักษณ์ ที่มีการจำแนกแยกความแตกต่างออกจากกันและกันได้โดยที่ยังให้ความเคารพระหว่างกัน ทว่าสถานการณ์ที่เป็นจริงแล้วการให้ความยอมรับในสังคมนั้นยังขาดสถาบันที่จะรับรองวัฒนธรรมพลเมืองในระดับพื้นที่สาธารณะ

สก๊อต ลาส และ ไมค์ เฟียร์เธอร์สโตน (Scott Lash and Mike Featherstone 2002) อธิบายความสำคัญของบทความนี้ว่า เทย์เลอร์ท้าทายระบบคุณค่าสากลของมนุษย์ ทำให้กลับมาทบทวนความคิดเรื่องคุณค่ามนุษย์ในพื้นฐานของวัฒนธรรม และยกระดับการรับรู้ให้มีความเป็นสถานะคล้ายกับเป็นสถาบันหรือองค์กรหนึ่ง ๆ ในตรงนี้หมายความว่าไม่ใช่แค่เพียงรับรู้ในศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์แต่ทำให้การรับรู้เป็นคุณสมบัติพื้นฐานติดตัวพลเมือง อันจะนำมาซึ่งการยอมรับเข้าสู่สังคมโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ดั้งเดิมของบุคคลและสังคม

ทาริค มูดูด (Tariq Modood, 2013) กล่าวถึงบทความเทย์เลอร์ ในเรื่องการให้การรับรู้อย่างเท่าเทียมกันนั้น โดยหลักคิดแล้วความเท่าเทียมกันในมนุษย์มีทั้งเท่าเทียมที่ศักดิ์ศรีและทุกฝ่ายให้ความเคารพยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้นมูดูดจึงข้ามไม่สนใจที่ความแตกต่างของเพศ สีผิว เชื้อชาติและชาติพันธุ์ สำหรับนำมาเป็นแนวดำเนินนโยบาย (Modood, 2013, p. 47) เพราะความแตกต่างได้ถูกพัฒนาให้มีความเป็นสถาบันไปแล้ว สถาบันเปิดให้ปัจเจกบุคคลนำไปสร้างความสัมพันธ์ จึงไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การท้าทายสังคมจากแนวคิดการเมืองแห่งการรับรู้ ทำให้บุคคลมีวิธีคิดที่ละเอียดอ่อนต่อวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน

เฮคเตอร์ ออสการ์ อะเรสซี กอร์ (Hector Oscar Arrese Igor, 2019) อธิบายถึงข้อเสนอเทย์เลอร์ในเรื่องเสรีภาพว่า เสรีภาพจะเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลสามารถสนทนากับตัวตนของตนเองได้ อยู่ในระดับความจริงแท้ในความเป็นมนุษย์แล้วถูกแสดงออกมาเป็นอัตลักษณ์ หากจะทำให้ข้อเสนอการรับรู้เกิดขึ้นจริง นำมาใช้ได้จริงก็จะต้องสามารถนำมาอ้างเพื่อสิทธิทางวัฒนธรรมของตนเองได้ เพื่อได้รับความเคารพจากคนอื่นในสังคม (Arrese Igor, 2019, p. 305) แนวคิดของเทย์เลอร์ที่อะเรสซี กอร์ เห็นว่าสำคัญก็คือ “อัตลักษณ์สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ก็โดยการสร้างการรับรู้” นั่นเอง ประเด็นการรับรู้เป็นประเด็นที่นักวิชาการนำมาถกเถียงกันมากที่สุดประเด็นหนึ่งในข้อเสนอของเทย์เลอร์ และผลของการวิพากษ์ทำให้สะท้อนเห็นถึงข้อจำกัดในการนำมาปรับใช้ในสถานการณ์จริงถึงความสามารถในการถูกรับรู้นั้นไม่เท่าเทียมกันและระบบสังคมไม่ได้

เปิดให้เกิดการรับฟังสำหรับทุกคน สังคมรับรู้เฉพาะกลุ่มชนและบุคคลที่เอาชนะการนิ่งเฉยไม่รับรู้ขึ้นมาได้ ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอในบทความต่อไปข้างหน้าโดยละเอียด

หากแนวคิดการเมืองแห่งการรับรู้และศักดิ์ศรี มีข้อจำกัด ข้อจำกัดนั้นคืออะไร และข้อจำกัดจากการนำมาประยุกต์เป็นอย่างไร ผู้เขียนพบว่าการเมืองแห่งการรับรู้และศักดิ์ศรี ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก โดยเฉพาะนโยบายให้ชนพื้นเมืองในรัฐให้การยอมรับอัตลักษณ์ ผู้อื่นที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยใหม่และเป็นพลเมืองของประเทศ โดยการทำให้อัตลักษณ์พวกเขากลายเป็นอัตลักษณ์ร่วมของสังคม

ในขณะที่เทย์เลอร์สนับสนุนความแตกต่างแต่การนำเสนอให้ใช้สารัตถะนิยมทางวัฒนธรรมเพื่อกระตุ้นการรับรู้กลับเป็นสิ่งที่น่าสนใจและถกเถียงว่า การดำรงสถานะขัดแย้งกันเองในเชิงนโยบายจะทำให้เกิดการปรองดองสร้างความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้หรือไม่ การต่อสู้เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองให้โดดเด่นใช้เป็นทางออกสำหรับการสร้างความเท่าเทียมหรือ เป็นการสร้างความยุติธรรมให้เกิดระหว่างคนและกลุ่มได้หรือไม่ หรือจะเป็นการเสนอให้ผู้ที่ถูกกดขี่ต้องต่อรองแบบไม่รู้จบ โดยนำเสนอตัวเองสู่พื้นที่สาธารณะในเชิงภาพแทนทางสังคม เพื่อการรับรู้ในนามความเหมือนและสร้างความแตกต่างจนขัดแย้งตลอดเวลา

สำหรับประเทศไทยแล้วมีปัญหาในเรื่องการเก็บกดความหลากหลาย หากจะนำมาประยุกต์ใช้นอกจากลดอำนาจจากศูนย์กลางที่ควบคุมความแตกต่างในประเทศยังต้องคำนึงถึงการกระจายความสนใจการรับรู้สู่รากหญ้า (grassroot) ชนกลุ่มน้อย (minority) คนที่แตกต่างระดับปัจเจกมิเช่นนั้นแล้ว แนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมก็จะเป็นเพียงการเมืองการกระจายคุณค่าผลประโยชน์สู่ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นซึ่งพิชิตการแข่งขันการรับรู้ในระดับชาติและนานาชาติได้สำเร็จ อยู่เหนือมวลชนคนรากหญ้า คนเบี้ยล่าง (subaltern)

อัตลักษณ์และการรับรู้

อัตลักษณ์ที่เทย์เลอร์นำเสนอแตกต่างจากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์โดยทั่วไป เทย์เลอร์อธิบายว่า ผู้คนรับรู้ตัวตนเองดำรงอยู่ในสังคมได้ก็ต่อเมื่อ มีคนอื่นให้การรับรู้ในการดำรงอยู่ของเขา อัตลักษณ์จึงเกิดขึ้นจากการที่บุคคลนั้นได้พยายามนิยามความเป็นตนเองท่ามกลางหมู่มวลชนสมาชิกในสังคม อัตลักษณ์จึงถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการรับรู้ แต่อาจจะมีได้เป็นเช่นนั้นเพราะในสังคมหนึ่งหากมีการกีดกันจนทำให้บุคคลไม่กล้าเปิดเผยอัตลักษณ์ให้คนอื่นรับรู้ เช่น อาจจะมาจากเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง ดังต่อไปนี้ การเมือง เพศทางเลือก การนับถือศาสนา วัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมย่อย ฯลฯ เมื่อมีความรู้สึกไม่สบายใจเขาจึงเลือกที่จะซ่อนอัตลักษณ์ตนเองไว้ ดังนั้นการสังเกตการณ์อัตลักษณ์คนอื่นนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ และเราก็อาจจะเข้าใจผิดที่สังคมมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด อาจทำให้บุคคลเลือกที่จะซ่อนอัตลักษณ์ไม่แสดงออกจึงเท่ากับว่าสังคม

แห่งนั้นกดทับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมไว้ภายใต้ความเป็น “เอกวัฒนธรรม” และนำไปสู่ความตึงแย้งทางสังคมได้

สาระสำคัญของเทย์เลอร์เน้นที่ประเด็นอัตลักษณ์ กล่าวคือ ทุกบุคคลต่างก็มีส่วนร่วมในการสะท้อนอัตลักษณ์ซึ่งกันและกัน บุคคลจึงรับรู้อัตลักษณ์ตนเองพร้อมกับรับรู้ถึงอัตลักษณ์ผู้อื่นด้วยในเวลาเดียวกัน ดังนั้นอัตลักษณ์มาจากการนิยามที่ก่อตัวและมีความหมายในระดับสังคม โดยที่สังคมเป็นพื้นที่หรือสังเวียนให้อัตลักษณ์ปรากฏตัวออกมา เช่น การแสดงออกทางวัฒนธรรมและกระตุ้นให้สังคมรู้จักและยอมรับในวัฒนธรรมที่หลากหลาย เทย์เลอร์เรียกว่า “พหุนิยมทางวัฒนธรรม” ผู้เขียนขอขยายความว่า ถึงแม้จะให้ความสำคัญแก่บุคคล แต่ก็ให้ความสำคัญแก่กลุ่มหรือสังคมด้วย อาจจะมีมากกว่าบุคคลด้วยซ้ำ เพราะกลุ่มเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีพื้นที่สำหรับแสดงอัตลักษณ์และวัฒนธรรม หากขาดกลุ่มหรือสังคมก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เพราะสังคมโอบรับความหลากหลายของบุคคลเอาไว้

เราอาจจะพูดตรงนี้ได้ว่า “อัตลักษณ์มาจากการควบคุมโดยคนอื่น ในขณะที่เดียวกันเราก็พยายามทำให้สังคมเข้าใจความเป็นตัวเราอยู่ด้วย” แต่เรื่องราวไม่ได้ง่ายเช่นนั้น เพราะบางคนก็อาจจะรู้สึกผืน ที่จะยอมรับคนอื่นให้เป็นส่วนหนึ่งในสังคม³ เทย์เลอร์เรียกว่า “วิกฤตของการรับรู้” สังคมที่มีปัญหานี้คือคนในสังคมเดิมไม่ยอมรับผู้อพยพหรือวัฒนธรรมที่ตนเองเห็นว่าด้อยกว่า ให้เป็นส่วนหนึ่งในสังคมตนเอง วิกฤตนี้เองที่ เทย์เลอร์ใส่ใจ เพราะการไม่ยอมรับรู้ อาจจะบ่อนทำลายบุคคลและสังคมลงไปจริง ๆ เช่น แสดงการรับรู้ผิด ๆ เกี่ยวกับบุคคลและวัฒนธรรมอื่นที่ไม่คุ้นเคย อาจจะจุดชนวนความขัดแย้งและเกิดเป็นการใช้ความรุนแรงในเชิงกายภาพระหว่างกันขึ้นมาได้ ดังนั้นเขาจึงคิดว่าควรที่จะมีระบบกฎหมายและนโยบาย ซึ่งก็คือ “พหุนิยมทางวัฒนธรรม” ที่สร้างระบบที่ดีที่ร้อยรัดให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ แก้ไขปัญหาการกดขี่ การลดทอนความเป็นบุคคล เทย์เลอร์ให้ตัวอย่างกรณีเรื่องเพศในสังคม สังคมที่ผู้ชายควบคุมอำนาจ ทำให้เกิดการลดทอนคุณค่าผู้หญิง และผู้หญิงก็นำจินตภาพดังกล่าวมาครอบงำจิตใจตนเองจนเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยต่ำ เป็นคนที่ไม่สำคัญ ด้อยกว่าผู้ชาย ถึงแม้สังคมจะให้ความสำคัญแก่ผู้หญิงมากขึ้นแต่ผู้หญิงก็ยังไม่เปิดรับและปลดปล่อยตนให้เปลี่ยนแปลงได้ และในที่สุดก็ลดทอนความนับถือต่อตนเองตลอดจนลดคุณค่าตัวเอง (Taylor, 1994, p. 25)

³ คริสเตียน จ็อบ (Joppke, 2017) เสนอว่า การเมืองแห่งการรับรู้ของเทย์เลอร์ ไม่ใช่ประเด็นใหม่แต่สิ่งใหม่จากการนำเสนอ ก็คือ ประเด็นความล้มเหลวในการถูกรับรู้ ในช่วงเวลาที่อัตลักษณ์เกิดขึ้น มีสิ่งที่ดำรงอยู่รอบง่ามาก่อนแล้วที่ปัจเจกถูกกำหนดจากช่วงชั้นทางสังคม และเขาไม่สามารถหนีออกมาจากระดับชั้นทางสังคม ซึ่งเขาได้รับสถานะมาโดยการเกิด การรับรู้จึงไม่ใช่เรื่องสำหรับคนทั่วไป แต่เป็นเรื่องอภิสิทธิ์ชน แต่หากจะแก้ไขปัญหาก็ทำได้โดยการทำให้การทำให้การทำให้ระดับชั้นทางสังคมที่ได้มา ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลว่าเขาเกิดมาจากชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งก็ตาม (Joppke, 2017, pp. 8-9) การเมืองแห่งการรับรู้ยังมีแนวคิดนักวิชาการอื่นอยู่ด้วยและก็แตกต่างจากแนวคิดของเทย์เลอร์ โปรดอ่าน สุรัตน์ คมพจน์ (Khompot, 2002) และมีที่น่านับความนี้ของเทย์เลอร์มาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย เช่น บทความของ ชาญณรงค์ บุญหนุน (Boonnoon, 2020) หรือวิจารณ์แนวคิดของเทย์เลอร์ เช่น อเล็กซานเดอร์ ฮอสท์แมน. (Horstmann, 2019) ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ (Aiemueayut, 2019)

เหตุใดเทย์เลอร์จึงพยายามสร้างความคิดการให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ก็เพราะเขาต้องการบอกว่าตราบไคท์ตามที่สังคมไม่รับรู้ถึงคนที่เข้ามาอยู่ใหม่หรือคนที่ด้อยอำนาจทางวัฒนธรรมนั้น ไม่ใช่เพียงแค่ไม่รับรู้แต่เท่ากับเป็นการเพิกถอนคนจำนวนหนึ่งออกจากสังคม เพราะการไม่รับรู้ก็ทำให้เขาไม่มีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ หรือทำลายความเสมอภาคของมวลมนุษย์ (egalitarian) เป็นการทำลายความภาคภูมิใจของบุคคลและบรรทัดฐานการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้เทย์เลอร์อธิบายว่า ความเสมอภาคของมวลมนุษย์รับรองว่าพวกเขาเป็นคนเหมือนกัน นอกจากนี้สิทธิ และความถูกต้องก็รับรองและจรรโลงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เข้าไว้อีกด้วย

จากที่อธิบายมาข้างต้นคงเห็นแล้วว่า การลดทอนความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นจากตนเองก็ได้ อาจจะกล่าวได้ว่าการกดขี่ที่แยบคายที่สุดก็คือ การทำให้บุคคลลดทอนคุณค่าตนเองจนไม่เหลือความสำคัญ กระทั่งยอมรับให้คนอื่นกดขี่ตนเองได้ ดังนั้นการลดทอนเกียรติยศและศักดิ์ศรีตนเองเป็นเครื่องมือสำหรับการกดขี่ ด้วยเหตุนี้การเป็นใครที่ไม่มีความสำคัญจึงไม่ใช่เรื่องปกติแต่มาจากการยึดเยียด โดยการทำลายอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคล เทย์เลอร์ ยกตัวอย่างในปี 1492 ที่ชาวยุโรปมองคนอื่นว่าด้อยกว่าตัวเองและอธิบายว่าเป็นเพราะพวกเขาไม่มีอารยธรรม (uncivilized) ชาวยุโรปสามารถเอาชนะนานาชนชาติทั่วโลกได้โดยยึดเยียดจินตภาพว่าอารยธรรมยุโรปมีความสูงส่งกว่าให้แก่คนอื่น กรณีนี้ไม่เพียงเป็นการสร้างความเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือผิดพลาด แต่เป็นการสร้าง “ความรู้สึกเกลียดตนเองของผู้ที่ถูกกดขี่เกิดขึ้น” จึงกล่าวได้ว่าการรับรู้ยอมรับคนอื่นเป็นเรื่องสำคัญมาก ไม่ใช่แค่เพียงแค่การมีมารยาทของใครต่อคนอื่นเท่านั้น ซึ่งปัจเจกจะต้องตระหนักถึงตัวตนที่แท้จริงและมีอัตลักษณ์จากตัวตนของตนเองอย่างแท้จริง

อัตลักษณ์ คือ ความแท้ และเป็นตัวตนที่แท้จริง

เทย์เลอร์ให้ความสำคัญว่าอัตลักษณ์มีลักษณะของสารัตถะนิยมแบบเข้มข้น อัตลักษณ์เป็นเครื่องมือสำหรับบุคคลที่จะนำมาซึ่งศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมแก่ตนเองได้ แนวทฤษฎีนี้จึงวางอัตลักษณ์ไว้ประจูดกลางจัดสำหรับยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ในสังคมสมัยใหม่ ในยุคสมัยใหม่นี้เองที่อัตลักษณ์ได้กลายมาเป็นเรื่องของบุคคลมากยิ่งขึ้น การมีอัตลักษณ์ทำให้ตัวตนมีความแท้ (authenticity) คือ มีตัวตนที่แท้จริง (true self) แนวคิดนี้ เทย์เลอร์อธิบายโดยเชื่อมโยงตัวตนของบุคคลเข้ากับพระเจ้า กล่าวคือบุคคลคนนั้นมีความรู้สึกว่าเขาใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กับพระเจ้า จากการพัฒนาตัวตนของตนเองให้มีความเหมาะสมกับพระเจ้า (Taylor, 1994, pp. 28-29) ผู้เขียนพยายามทำความเข้าใจข้อเสนอของเทย์เลอร์ ซึ่งจะอธิบายดังต่อไปนี้ การที่ ‘บุคคล’ จะมีอัตลักษณ์ก็มาจากการที่ทุกคนจะต้องมีพันธสัญญากับตนเองจากภายใน (พระเจ้า) และเขาตระหนักถึงจากภายใน ตรงนี้เองที่เทย์เลอร์อธิบายว่ากระบวนการเป็นผู้ปฏิบัติการเกิดขึ้นและทำให้เขาเห็นคุณค่าของตนเอง

ดังนั้นตนเองจึงสร้างอัตลักษณ์และอัตลักษณ์มีหน้าที่เข้าไปพัวพันกับความเป็นตนเองอย่างแท้จริง อัตลักษณ์ในนิยามของเทย์เลอร์ จึงถูกนำเสนอไว้ในลักษณะที่มีความสำคัญยิ่งยวด บุคคลมีอัตลักษณ์ได้จากการมีพันธะสัญญากับความจริงแท้ และจะสามารถเปิดเผยตนเองให้คนอื่นรับรู้ได้ก็ต่อเมื่อ ตนเองตระหนักว่าเรามีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ในสังคมก่อน ผู้เขียนคิดว่า ข้อเสนอของเทย์เลอร์ยืดยาวสำคัญทั้งตนเองในเชิงสาร์ตละนิยมและเมื่อผ่องถ่ายการอธิบายสู่สังคมเขาก็สร้างคำอธิบายสังคมในเชิงการเกาะเกี่ยวแบบสาร์ตละนิยมเข้มข้นเช่นกัน ทำให้เกิดเหตุผลที่ขัดแย้งตายตัวทั้งในเชิงการรวมกันได้หรือปรีแยกออกจากกันแบบหนีดหรือจำกัดเงื่อนไขเกินไป ทำให้การยอมรับซึ่งกันและกันมาจากเงื่อนไขภายในของแต่ละบุคคลที่ยึดความแท้ ซึ่งยากที่จะเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ การประยุกต์ความเข้าใจแบบเทย์เลอร์ ทำให้ต้องรักษาการอธิบายว่าอัตลักษณ์เป็นเรื่องของการแบ่งแยกตนเองออกมาเพื่อสร้างความแตกต่างให้คนอื่นมองเห็น จนเมื่อเห็นแล้วเขาจึงสามารถแตกต่างจากคนอื่นได้ในเชิงชุมชนหรือกลุ่ม นั่นเองที่ทำให้การเห็นเข้ามากำหนดความคมชัดสร้างเขตแดนที่ทำให้เกิดศักดิ์ศรี ซึ่งเทย์เลอร์รับรองว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความเป็นสากลนานาชาติ ทุกคนจึงมีศักดิ์ศรีที่เหมือนกัน

ผู้เขียนขอให้อ่านใจข้อเสนอของเทย์เลอร์อัตลักษณ์ในเชิงสาร์ตละเกิดความรู้สึกตระหนักว่าหากเขาสูญเสียความแท้ ความเป็นตัวตน และอัตลักษณ์ ก็จะทำให้เกิดอันตราย ดังนั้นการฝืนเพราะเขาปรับตัวตามแรงกดดันของสังคมโดยการทำให้สอดคล้องกับสังคมมากเกินไป กว่าจะรู้ตัวก็สูญเสียความสามารถในการฟังเสียงภายในของตนเอง เทย์เลอร์เสนอแนะว่า “บุคคลต้องให้ความสำคัญกับพันธสัญญาของตัวตนตนเองว่าเป็นต้นกำเนิด” และ “ทำให้เสียงหรือคำพูดออกมามีความสอดคล้องกับภาวะภายในซึ่งเป็นความต้องการของตนเองมากที่สุด” (Taylor 1994:30) นั่นหมายถึง “บุคคลต้องรักษาความแท้อันเป็นต้นกำเนิดของตนเอง และแกะรอยสืบเสาะจากความสัมพันธ์เพื่อกลับไปหาตัวเอง” (Taylor, 1994, p. 31)

เทย์เลอร์หวังว่าการที่บุคคลเข้าใจตัวตนจริงของตนเองก็จะทำให้เกิดการเชื่อมสลายการแบ่งแยกระดับช่วงชั้นทางสังคม ทำให้ “บุคคลมีเกียรติ” และ ตัวตนแท้จริงก็จะเป็นจริง คือ มีอัตลักษณ์ เมื่อมนุษย์แสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ได้ มนุษย์ก็จะถูกรับรองความเป็นมนุษย์ ดังนั้นเขาก็จะสามารถกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตนเองในสังคมได้ เมื่อมีที่ยืนเขาก็จะรู้ว่าตนเองมีความสำคัญ หากสำนักดังกล่าวมานี้กลายเป็นสำนักทั่วไปในสากลของสังคมประชาธิปไตย เมื่อนั้นประชาชนก็จะสามารถนิยามบทบาทของตนเองในสังคมได้ในที่สุด เทย์เลอร์พัฒนาทฤษฎีอัตลักษณ์ในเชิงสาร์ตละให้เป็นนิยามทางสังคม ซึ่งเป็นการสื่อสารโดยการสนทนาในชีวิตประจำวัน ทั้งในเชิงการต่อรองและต่อสู้ ทำให้ตนเองมีความหมายสำคัญแก่คนอื่นยังคงอยู่ตลอดเวลา (Arrese Igor, 2019; Taylor, 1994)

การค้นหาอัตลักษณ์ตนเองจึงไม่สามารถค้นหาในเชิงการแบ่งแยกตนเองออกจากคนอื่น แต่มาจากการต่อรองโดยการสนทนา และการเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งอื่น เป็นการพัฒนามิติภายในของตนเองซึ่งถูกกระตุ้นจากสังคม เทย์เลอร์อธิบายว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติที่บุคคลต้องพึ่งพาสังคมในการมีอัตลักษณ์ และทำให้

การเมืองของการรับรู้อย่างเท่าเทียมมีความเป็นสากลนิยมได้ ซึ่งทุกชาติและประเทศควรมีเป็นวัฒนธรรมของตนเอง (Taylor, 1994, pp. 34-37)

การรับรู้จะทำให้การยอมรับนับถือบุคคลแบบมีช่วงชั้นทางสังคมล่มสลายไป เช่น จากเดิมนั้นสังคมให้ความสำคัญต่อคนที่มีระดับชั้นทางสังคมสูงกว่าคนอื่น เพราะในสมัยเก่าการให้ความสำคัญเชื่อมโยงกับความคิดว่าคนมีความไม่เท่าเทียมกัน การให้เกียรติยอมรับจึงไม่ใช่ธรรมเนียมปฏิบัติที่สมควรแสดงออกแก่บุคคลที่ควรได้รับความเคารพเท่านั้น สิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงก็คือ *การทำให้ความเคารพมาจากความมีศักดิ์ศรีที่มนุษย์ทุกคนล้วนมีความเสมอภาคกัน* (Taylor, 1994, pp. 26-27) เช่น ความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์หรือความมีศักดิ์ศรีของพลเมือง เป็นต้น ดังนั้นเทย์เลอร์จึงเสนอว่าการรับรู้ก็ต้องเกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน เขาได้ยกตัวอย่างการทำให้คนมีความเสมอภาคกัน เช่น การใช้คำเรียก คุณ (Mr., Mrs., or Miss) มากกว่าคำว่า ท่าน หรือ ท่านผู้หญิง โดยเฉพาะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พร้อมใจกันยกเลิกใช้คำสรรพนาม Mr. และ Mrs. หันมาใช้คำว่า Ms. เพื่อลดวัฒนธรรมการแบ่งแยกเพศสภาพ (gender) (Taylor, 1994, pp. 26-27) ความมีศักดิ์ศรีเหล่านี้เป็นความหวังของปัจเจกที่ต้องการถูกรับรู้จากคนอื่นอย่างเท่าเทียมกัน คือการเชื่อมต่อกันในระดับใกล้ชิดในชีวิตประจำวัน (Joppke, 2017, p. 9)

หนังสือของเทย์เลอร์ ชื่อ “Sources of the Self” ได้อธิบายว่าบุคคลสร้างตัวตนเพื่อค้นหาสิ่งที่ดีงามในชีวิตประจำวัน หาใช่เพียงแค่การรักชีวิต เทย์เลอร์เชื่อว่ามนุษย์ในเชิงสากลแล้วมีเจตจำนงอิสระในการค้นหาความมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ตัวตนของมนุษย์จึงเป็นผู้ที่สามารถใช้เหตุผลเป็นธรรมชาติติดตัว มีเสรีภาพเต็มเปี่ยม รู้จักหน้าที่ และมีศักดิ์ศรีของตน *มนุษย์นั้นตรึงตรองสะท้อนตนเองกับสังคมส่วนรวม โดยการสะท้อนจากรากฐานภายในของความเป็นมนุษย์* ซึ่งตัวเองมีพันธะที่จะต้องค้นหาตัวตนให้พบในชีวิตประจำวัน เพื่อปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นและเพื่อชีวิตที่ดีงาม ซึ่งแตกต่างจากสัตว์และทาส ที่ต้องการเพียงการรักษาไว้ซึ่งชีวิต แนวคิดดังกล่าวเขารับมาจากอริสโตเติล ที่เสนอว่า “มนุษย์รักษาการกระทำเพื่อที่จะค้นหาชีวิตที่ดีงาม ซึ่งต้องค้นหาจากบริบททางการเมืองซึ่งเป็นความดีงามทางสังคมเท่านั้น” (Taylor, 1989, pp. 211-212) เทย์เลอร์ย้ำถึงความต่อเนื่องของความเป็นที่ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงการสนทนากับชนส่วนใหญ่กว่าเพื่อที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งนั่นเอง (Derr Veer, 2015, p. 95)

หากความมีศักดิ์ศรีเสมอภาคกันเป็นสิ่งที่คนในสังคมมีความคุ้นเคย ก็จะทำให้สถานะใกล้ชิด ซึ่งเป็นฐานรากสำหรับการก่อตัวของอัตลักษณ์ในพื้นที่ใกล้ชิดร่วมกัน มีการสื่อความหมายให้แก่กันและกัน โดยทุกคนสนทนา ต่อรอง และต่อสู้ รากฐานของอัตลักษณ์ของบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว เทย์เลอร์เรียกว่าพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่ทางการเมืองที่เกิดการรับรู้กันได้อย่างเท่าเทียมกันและมีความเคารพต่อความมีศักดิ์ศรีพลเมือง จึงให้ความสำคัญในคุณค่าร่วม จึงจะดำรงเกียรติอย่างเท่าเทียมกัน มีสิทธิที่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็น

สิทธิพลเมือง สิทธิการลงคะแนนเสียง สิทธิในพื้นที่ทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจการเมือง และมีระบบช่วยเหลือคนยากจนให้มีความเท่าเทียมกัน (Taylor, 1994, pp. 37-38)

การเมืองของความแตกต่างของเทย์เลอร์ คือ ภูมิคุ้มกัน (immunities) นั่นเอง หากเกิดความเท่าเทียมกัน คือ บุคคลสามารถแสดงอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคลได้ กล่าวคือพวกเขาสามารถแบ่งแยกออกมาจากคนอื่น (รวมถึงอัตลักษณ์กลุ่มที่แบ่งแยกออกมาจากกลุ่มอื่น ๆ) โดยไม่ถูกบังคับให้มีการผสมกลืนกลายโดยกลุ่มวัฒนธรรมหลักที่ครอบงำอัตลักษณ์ในสังคม ซึ่งมาจากบุคคลหรือกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกลุ่มอื่น การผสมกลมกลืนเท่ากับต่อต้านอุดมคติของตัวตนที่แท้จริง (Taylor, 1994, p. 38)

ประเด็นที่สับสนกันระหว่างการเมืองของความแตกต่างและการเมืองของความมีศักดิ์ศรี จากข้อเสนอเกี่ยวกับการไม่เลือกปฏิบัติ แต่การเรียกร้องการจำแนกความแตกต่าง ดังเช่นจากสิ่งที่กลุ่มชนพื้นเมืองเรียกร้องเพิ่มอำนาจในการกำหนดตนเองได้ จึงทำให้เกิดความรู้สึกขัดเคืองใจแก่ชนกลุ่มอื่นในประเทศ หรือกรณีชนกลุ่มน้อยก็ต้องการสิทธิในการกีดกันคนอื่นและวัฒนธรรมอื่นเพื่อรักษาวัฒนธรรมของตนเอง เหล่านี้ทำให้เกิดข้อพิพาทว่าการเมืองของการมีศักดิ์ศรีเมื่อเผชิญกับการเมืองของความแตกต่างแล้วควรจะพิจารณาอย่างไร เทย์เลอร์เสนอว่าต้องมีสื่อกลางเพื่อแสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ชนกลุ่มน้อยจะสามารถปรับตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้องและเที่ยงธรรมนั้นเป็นอย่างไร สำหรับความมีศักดิ์ศรี เขาเสนอว่า จะต้องคิดจากพื้นฐานของการเมืองแห่งความแตกต่าง คือพิจารณาที่ศักยภาพอันเป็นสากลนิยมที่นำมาใช้สำหรับนิยาม/สร้าง อัตลักษณ์โดยที่อัตลักษณ์หรือวัฒนธรรมมาจากการนิยามโดยตนเองและคนในสังคมให้ความเคารพแก่คนอื่นอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงกลุ่มสามารถปกป้องวัฒนธรรมของตนเองจากการถูกรอบงำจากวัฒนธรรมอื่นได้ แต่ข้อเสนอดังกล่าวนี้อาจจะสร้างความไม่พอใจแก่คนที่ดำรงอยู่โดยถูกรอบงำก็เป็นไปได้ (Taylor, 1994)

การให้ความเคารพอย่างเท่าเทียมกันนำมาสู่สัจพจน์ของความขัดแย้งสองประการ คือ ประการแรก มีการนำกฎของการเคารพอย่างเท่าเทียมกันมาใช้สำหรับรักษาระสนิยมเกี่ยวกับความแตกต่างที่ขาดเหตุผล โดยมีรากฐานทางความคิดว่า เมื่อบุคคลควบคุมให้คนอื่นเคารพต่อตัวเขาเอง คนอื่นก็ควรได้รับความเคารพจากเขาด้วยเช่นกัน และ ประการที่สอง คนอื่นรู้จักและมีทัศนคติต่อเราอย่างเฉพาะเจาะจงเนื่องจากการพิจารณาผ่านอัตลักษณ์ และเมื่อเขาตำหนิเรา ไม่ว่าจะมาจากการเลือกปฏิบัติ หรือเลือกที่จะตระหนักรู้ในความเป็นตัวเรา หรือแม้ว่าจะคัดค้านอัตลักษณ์ของเรา รวมถึงพยายามทำให้เราเหมือนคนอื่น เนื่องจากเป็นเรื่องปกติมากที่คนทั่วไปจะไม่ยอมรับว่าตนเองถูกสร้างขึ้นไม่แตกต่างจากคนอื่น ดังนั้นการทำให้คนอื่นอยู่ในระบบที่กลืนความแตกต่างจึงเท่ากับบอญู่ภายใต้กฎของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งที่มีอำนาจครอบงำ ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมชนส่วนน้อยจึงถูกกดขี่หรือเกิดสถานการณ์ที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นคนต่างพวก หรือรู้สึกถูกลดทอนความเป็นมนุษย์ เพราะอัตลักษณ์ของพวกเขาถูกกดขี่ ดังนั้นแนวคิดที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเหมือนกันนั้นมาจากกฎที่อธิบายโดยการกลืนกลายความแตกต่าง ซึ่งก็เป็นปัญหาอีกประเภทหนึ่งที่แก้ไขได้ยาก

แนวคิดของ เทย์เลอร์ คือหลักหมายของนักปฏิบัติที่พยายามสร้างสังคมหลากหลายวัฒนธรรมให้มีอุดมการณ์พหุนิยมทางวัฒนธรรม แต่เมื่อนำมาสู่การปฏิบัติจริงก็พบกับความขัดแย้งกันเองที่ยากจะแก้ไขและปรากฏในบทความของ เทย์เลอร์ ตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว การมีศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกันเป็นเรื่องใหม่ ที่บุคคลคาดหวังให้คนอื่นเห็นและรับรู้ถึงการดำรงอยู่ของตนเอง แต่เป็นเหมือนการค้นหาวาข้าวเจ้าคือใครจากที่อื่นและคนอื่น การรับรู้อย่างเท่าเทียมจึงเหมือนดังการแตกแยกออกเป็นสองขั้วที่ตรงข้ามกัน คือ ความเป็นสากลนิยม/ความแตกต่าง (universalism/difference) ซึ่งเทย์เลอร์ใช้แนวคิดทั้งสองขั้วนี้มัดไว้ด้วยกัน ประการแรก เขาอธิบายความสัมพันธ์กับด้านตรงข้าม คือ การเมืองทางวัฒนธรรมแห่งความแตกต่าง แต่ในด้านที่สองเทย์เลอร์ก็ปาวประกาศการเมืองของการเป็นสากลนิยม ซึ่งเป็นเรื่องความเหมือนหรือสากล จึงเกิดความตึงเครียดจากความขัดแย้งกันเอง (Joppke, 2017, p. 9) กล่าวคือ หากสร้างสังคมให้ยอมรับความแตกต่างเคารพความแตกต่าง คือยอมให้มีความแตกต่างอยู่ข้างเรา และเราก็จะแตกต่างจากเขาด้วย ต่างกลุ่มต่างก็แตกต่าง ทุกคนแตกต่างจึงกลายเป็นว่าทุกคนเหมือนกันในที่สุด แต่สังคมที่ทุกคนแตกต่างเหมือนกัน จะเกิดความยอมรับความแตกต่างได้อย่างไร ในเมื่อทุกคนเชื่อว่าตัวเองต้องเหมือนกับรากเหง้าของตนเองด้วย

หากบุคคลใช้ตรรกะอัตลักษณ์ที่ยึดโยงศูนย์กลางจากอดีตของตนเอง ก็จะไม่สามารถบูรณาการตนเองเข้าสู่สังคมพหุได้ รังแต่เกิดความขัดแย้งที่รอการปะทุ รัฐอาจจะทำการรับรู้ในระดับกลุ่ม แต่นั่นไม่ได้ให้การรับรู้ในระดับชีวิตประจำวันจริง จนอาจจะกลายเป็นปัญหาความเข้าใจผิด และขาดความเคารพต่อปัจเจกที่เป็นสมาชิกในกลุ่มวัฒนธรรม (Hirvonen, 2012) ยกตัวอย่างให้เข้าใจโดยง่าย หากคนที่ย้ายเข้ามาอยู่ในสังคมใหม่ ยึดโยงตัวเองจากสังคมเดิมประกอบสร้างอัตลักษณ์จากแกนยึดเหนี่ยวภายใน ในขณะที่เดียวกันคนที่อยู่ดั้งเดิมก็ยึดถือแก่นในของการสร้างอัตลักษณ์ของชาวยุโรป ซึ่งในที่สุดแล้วความแตกต่างที่ยึดโยงกับอัตลักษณ์ในการสร้างสังคมเพื่อความหลากหลายก็จะถึงจุดจบ เพราะยากที่จะยอมรับว่ามีอัตลักษณ์ร่วม มีคุณค่าร่วมกัน ประเด็นที่ขัดแย้งปรากฏในสื่อออนไลน์มากมาย ได้แก่คุณค่าของวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน เช่น ระบบครอบครัวที่มีการแต่งงานมีภรรยาได้หลายคน การคลุมถุงชนและบังคับแต่งงาน การแต่งกายที่ปิดบังใบหน้าในพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น ซึ่งยากที่ชาวยุโรปจะยอมรับ ถึงแม้จะเป็นการปฏิบัติในครอบครัวของตนเองก็ตาม เพราะระบบสังคมเฉพาะไม่ได้แยกขาดออกจากสังคมส่วนรวมโดยเฉพาะระบบภาษี และสวัสดิการในสังคม ซึ่งมีความเหลื่อมซ้อนกันไม่แยกขาดออกจากกัน

ข้ามพ้นจากการรับรู้สู่การกระจายความยุติธรรมอย่างเท่าเทียม

จากข้อเสนอของเทย์เลอร์ เรื่องการเมืองแห่งการรับรู้ การรับรู้ไม่สามารที่จะได้รับมาโดยอัตโนมัติแต่ต้องมาจากการต่อสู้ อัตลักษณ์เพื่อการรับรู้ได้กลายมาเป็นการเมืองแห่งอัตลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้แบบ

การเคลื่อนไหวสังคมแบบใหม่ (new social movements) เช่น สตรีนิยม สิทธิสัตว์ สิทธิของเพศที่สาม และสิ่งแวดล้อมนิยม กลุ่มเหล่านี้ได้พัฒนาการเมืองแห่งอัตลักษณ์ไปผิดแนวทาง ไขว้เขว ไปจากการต่อสู้จริง ๆ ลดทอนปัญหาความไม่เท่าเทียมทางชนชั้น (Rattansi, 2011, p. 29) ในประเด็นนี้นักวิชาการแห่งประเทศไทยหรืออเมริกาผู้หนึ่ง คือ แนนซี เฟรเซอร์ (Nancy Fraser, 1998) ได้เสนอว่าให้ข้ามพ้นการรับรู้ในทางวัฒนธรรม แล้วให้มาสนใจการกระจายทรัพยากรทางวัตถุให้ทั่วถึงกัน (Rattansi, 2011, p. 29) จากการต่อสู้เพื่อที่จะได้รับการรับรู้ (struggle for recognition) เป็นกระแสที่ได้รับความนิยมกันมากในทศวรรษสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 คือการต่อสู้ในกลุ่มเรียกร้องสัญชาติ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศสภาพและเพศสภาวะ โดยมีเป้าหมายให้คนในสังคมเกิดการรับรู้ถึงความแตกต่าง (Fraser, 1998, pp. 19-20) ซึ่งมักมีปัญหาว่าการต่อสู้เพื่อการรับรู้มักกลับไม่สัมพันธ์ตรงกับการกระจายทรัพยากร และจากการได้รับการรับรู้ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรปันส่วนในทางเศรษฐกิจได้กระตุ้นให้เกิดลักษณะการแบ่งแยกผู้คนในสังคมออกเป็นคนละฝั่ง (polarization) (Fraser 2002, pp. 21-22) จากการเมืองแห่งการรับรู้กลายเป็นการเมืองแห่งอัตลักษณ์ หากพวกเขาต้องการความยุติธรรมทางสวัสดิการพวกเขาก็จะต้องรวมกลุ่มและแสดงอัตลักษณ์ให้คนอื่นยอมรับหรือยำเกรง ทำให้คนที่ได้รับการรับรู้ได้ประโยชน์จากการแข่งขัน ดังนั้นจึงเป็นปัญหาของการเมืองแห่งอัตลักษณ์ แต่ละเลยปัญหา “ความไม่เท่าเทียมกันในทางผลประโยชน์” เช่น รายได้ และการมีทรัพย์สินส่วนบุคคล สุขภาพ การมีงานทำ การศึกษา เหล่านี้ เฟรเซอร์ คิดว่าไม่ได้ต่างอะไรกับการต่อสู้ทางชนชั้นที่มีมาก่อนหน้านี้อย่างใด คืออยู่ในบริบทของผลประโยชน์และการกระจายทรัพยากร

ข้อเสนอเทย์เลอร์ทำให้การรับรู้เป็นนโยบาย และชนกลุ่มน้อยทางวัฒนธรรม คนพลัดถิ่น หันมาใช้การรับรู้เป็นสนามการต่อสู้ทางการเมือง นับเป็นพัฒนาการที่ย้ายจากสนามการต่อสู้ทางชนชั้นมาเป็นอัตลักษณ์ และการครอบงำทางวัฒนธรรม ข้อเสนอของเทย์เลอร์ถูกตั้งคำถาม ต่อต้าน ทำลาย ผู้เขียนคิดว่าข้อเสนอของเฟรเซอร์ เป็นข้อเสนอที่มีน้ำหนักมากที่สุด ตรงประเด็น และเห็นถึงข้อจำกัดการเมืองแห่งการรับรู้ ว่าไม่สามารถทำให้เกิดการกระจายคุณค่าที่ยุติธรรมและเท่าเทียมกัน (Fraser, 1998, pp. 19-20) เช่น ประเด็นเชื้อชาติและเพศ เฟรเซอร์วิพากษ์ว่า เทย์เลอร์ทำไม่สำเร็จ เพราะการได้รับการรับรู้จะต้องควบคู่กับความยุติธรรม ปัญหาที่ทำให้การรับรู้มีอุปสรรคเป็นข้อจำกัดในตัวเอง เพราะเทย์เลอร์ไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาความแตกต่างของบุคคลที่มีความสามารถในการสร้างการรับรู้ไม่เท่าเทียมกัน เช่น ผู้อพยพ คนพลัดถิ่น ชนกลุ่มน้อยทางวัฒนธรรม คนที่แตกต่างจากกลุ่มตนเอง ไม่สามารถที่จะสร้างการรับรู้ได้เท่ากับคนที่มีอำนาจครอบงำในกลุ่มตนเอง ที่หนักที่สุดก็คือ อาจจะด้อยอำนาจมากในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น “กระแสหวาดกลัวอิสลาม” (Islamophobia) เชื่อมโยงทั้งอคติทางชาติพันธุ์ ความเกลียดกลัวชาวต่างชาติ และศาสนาอิสลาม (Tuansiri & Goma, 2018) มุสลิมในประเทศที่เกิดการแบ่งแยก กีดกันและกดขี่ทางศาสนา พวกเขาอาจจะด้อยอำนาจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่อาจจะพอมีความเป็นไปได้สำหรับการสร้างการรับรู้ ข้อเสนอเทย์เลอร์ไม่ได้สนใจว่าการ

รับรู้เท่าเทียมกันหรือไม่ จะสร้างความยุติธรรมให้แก่การรับรู้ได้อย่างไร เพราะการแยกคุณค่าของความยุติธรรม/การรับรู้ นำไปสู่ปัญหาความไม่ยุติธรรมในการได้ยิน ซึ่งเป็นปัญหาที่ไร้ทางออก ดังนั้นอัตลักษณ์ในเชิงสารัตถะนิยมจึงไม่ใช่ทางออกเสมอไปสำหรับสังคมพหุ

ในโลกแห่งความเป็นจริงแล้ว อัตลักษณ์คือสิ่งที่บ่งบอกคุณลักษณะเฉพาะของกลุ่มและชุมชนก็จริง แต่เมื่อใดก็ตามที่พิจารณาถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือชุมชนนั้นมีความเท่าเทียมกันหรือไม่กลับมีความอิทธิพลเกิดขึ้น เช่น หากใช้โจทย์เรื่องการกระจายทรัพยากรของรัฐแก่ประชาชน เช่น งบประมาณสาธารณสุข โภค การช่วยเหลือพลเมืองที่ไม่เท่าเทียมกัน คนที่ได้รับความสนใจน้อยที่สุดก็คือคนที่พูดแล้วไม่มีใครได้ยิน ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่า หากนำความเท่าเทียมในการกระจายทรัพยากร/การได้รับการรับรู้ มาทำงานร่วมกันก็จะเกิดปัญหาความอิทธิพลเหลือในการจัดการ

หากพิจารณาการรับรู้ในมุมมองของเฟรเซอร์ก็จะเห็นว่า การต่อสู้เพื่อให้ได้รับการรับรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม กลับส่งผลเสียหายระยะยาว หาก “วัฒนธรรมครอบงำ” ของชนกลุ่มน้อยทางวัฒนธรรมเรียกร้องให้ปัจเจกบุคคล ปรับ/แปลง อัตลักษณ์ตนให้เป็นส่วนหนึ่งในอัตลักษณ์กลุ่ม กลับเป็นการทำลายอัตลักษณ์ส่วนบุคคล เฟรเซอร์เสนอข้อถกเถียงต่อไปว่า ผลพวงเรื่องการเมืองแห่งอัตลักษณ์กลุ่มเพื่อการรับรู้ ครอบงำความชอบธรรมของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ในสังคม ทำให้อัตลักษณ์ทางสังคมมีความสำคัญเหนือกว่าอัตลักษณ์ส่วนบุคคล และยังบ่อนทำลายปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกลุ่มคน/บุคคล อื่น ๆ ภายนอกอีกด้วย ฉะนั้นข้อเสนอเรื่องการนำอัตลักษณ์มาขับเคลื่อนการเมืองแห่งการรับรู้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเปรียบเสมือนว่าเป็นวิถีในการสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม การปฏิเสธคุณลักษณะที่แตกต่างของสมาชิกกลุ่ม ทำให้เกิดขบวนการขวาใหม่อนุรักษ์นิยม และกลุ่มอนุรักษ์นิยมสุดขั้ว (fundamentalism) ที่ไม่ยอมรับอัตลักษณ์แห่งความเป็นอื่น หรือไม่ยอมรับความแตกต่าง การสถาปนาการได้รับการรับรู้โดยกลุ่ม ก็คือการเก็บกดในนามของการเมืองแห่งการได้รับการรับรู้ นั่นเอง (Fraser, 2002, pp. 23-25)

การให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ทางการเมืองในแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมประสบความสำเร็จในการเรียกร้องความเสมอภาคเท่าเทียมทางสังคมแต่กลับล้มเหลวในเรื่องการให้ความเคารพยอมรับต่อกันบนพื้นฐานเรื่องสิทธิมนุษยชน (Fraser, 1998, p. 20)

คำถามของเฟรเซอร์นำมาสู่โจทย์ต่อมา ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมและการเมืองแห่งการได้รับการรับรู้ คำถามก็คือ อัตลักษณ์ทางการเมืองสามารถเป็นพลังงานที่จะขับเคลื่อนต่อสู้เพื่อสร้างเสมอภาคได้หรือไม่ คำตอบคือ ไม่ได้ เพราะอัตลักษณ์ไม่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความไม่ยุติธรรมด้วยเหตุนี้เฟรเซอร์จึงขยายความเกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง ความไม่ยุติธรรมเกี่ยวข้องกับคนชายขอบผู้ไร้แรงงานที่มักจะไม่ได้รับความเป็นธรรมและความเที่ยงธรรม (equity) ทางเศรษฐกิจ ประการที่สองความไม่ยุติธรรม มักเกิดจากภาพแทนการตีความ จากการสื่อความที่เกิดขึ้นใน

สังคม อาจนำไปสู่การปิดกั้นการรับรู้ การไม่ถูกให้ใครได้รับการรับรู้ จนถูกเลือกปฏิบัติ การไม่สร้างความเข้าใจต่อวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย การไม่ให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมอื่น และรวมถึงการทำให้รู้สึกด้อยค่าหรือชิงชังตนเอง เฟรเซอร์จึงเสนอว่า ความไม่ยุติธรรมทั้งสองประการนี้มีส่วนในการกดทับอีกฝ่ายให้เป็นเบี้ยล่างทั้งทางเศรษฐกิจและทางวัฒนธรรม (Fraser, 1998, p. 22; Taylor, 1994, p. 25)

ปัญหาจึงอยู่ที่การเรียกร้องเพื่อให้เกิดการรับรู้ในกลุ่มตนเอง โดยพยายามทำให้กลุ่มเป็นที่สนใจ ในพื้นที่สาธารณะ หากต้องการได้รับผลประโยชน์ก็ต้องเรียกร้องความสนใจ เพื่อให้ได้รับคุณค่า/มูลค่า จึงเกิดการแข่งขัน และเกิดการแบ่งแยกเพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างกลุ่มออกจากกัน ส่งผลให้ย้อนกลับมาสู่การแจกจ่ายทรัพยากรในทางเศรษฐกิจแก่ทุกคน เฟรเซอร์คิดจากฐานของทฤษฎีมาร์กซ์ซึ่งแบ่งแยกระหว่างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอันเป็นโครงสร้างส่วนล่างและอุดมการณ์อันเป็นโครงสร้างส่วนบน แต่เฟรเซอร์แตกต่างออกไปตรงที่เธอมองว่า ทั้งพื้นฐานทางเศรษฐกิจและอุดมการณ์ต่างกำหนดซึ่งกันและกัน ประเด็นที่เธอนำมาคัดค้านแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมก็คือ การใช้วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนด ซึ่งมากเกินไป การยกตัวอย่างสิทธิผู้หญิงเปรียบเทียบจากทฤษฎีก็เป็นด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นโครงสร้างส่วนล่าง และการรับรู้ เป็นวัฒนธรรมหรือสัญลักษณ์ ซึ่งอยู่ด้านอุดมการณ์ เธอได้แสดงให้เห็นว่า หากการตระหนักรู้อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันทำให้ความยุติธรรมบกพร่อง เพราะมีคนจำนวนมากไม่สามารถผลักดันให้ตนเองชนะความไม่รู้ของคนในสังคมได้

การได้รับการรับรู้หรือรับรู้อย่างไม่เท่าเทียมกันเป็นอย่างไร เช่น หากผู้หญิงเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ โดยอ้างว่าต่างก็มีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ดังนั้นการเรียกร้องสิทธิจึงจะส่งผลอย่างไร นอกจากเรื่องความเสมอภาคทางเพศ ก็ยังมีชนกลุ่มน้อย เพศทางเลือก คนด้อยโอกาส ผู้พิการ ฯลฯ ขอให้สังเกตว่าเราจะต้องหยิบมาพิจารณาอย่างเป็นการเฉพาะพิเศษ แต่ข้อเสนอของเทย์เลอร์บกพร่องที่ละเลยกลุ่มคนเหล่านี้ ตัวอย่างดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า แนวคิดพหุวัฒนธรรมขาดความสมดุล เนื่องจากให้ความสำคัญแก่ด้านอุดมการณ์มากกว่าโลกที่เป็นจริง (Fraser, 1998, p. 24)

การเมืองแห่งรับรู้ เป็นข้อเสนอทางการเมืองที่ให้ความสำคัญแก่โครงสร้างส่วนบนมากกว่าโครงสร้างส่วนล่าง กล่าวคือ การเรียกร้องความสนใจสู่การรับรู้เน้นที่การแบ่งแยกความแตกต่างของกลุ่มแต่การเรียกร้องให้เกิดการกระจายซึ่งการแบ่งปันที่เท่าเทียมกลับเรียกร้องบนพื้นฐานของความเหมือนกันในสังคม ซึ่งเป็นเรื่องยากมากที่จะกระจายความยุติธรรมบนพื้นฐานของการแข่งขันเพื่อที่จะถูกรับรู้ การจำกัดการรับรู้ไว้เพียงที่วัฒนธรรม มาจากวิธีคิดที่เอาตะวันตกเป็นศูนย์กลาง การเข้าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมก็คือการเป็นส่วนหนึ่งในศูนย์กลางทางวัฒนธรรม คือปรับตัวให้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมตะวันตกแค่นั้น (Arrese Igor, 2019: pp. 307-308) ผู้เขียนขอขยายความตัวอย่างว่า ชาวมุสลิมที่หนีสงครามจากตะวันออกกลางและอัฟริกาสู่ยุโรป ยังคงรู้สึกไม่สบายใจเพราะต่างก็เป็นศัตรูเพราะถูกรุกรานจากคนผิวขาว ในขณะที่ชาวยุโรปและชาวตะวันตกก็ขาดความอดทนต่อการปฏิบัติทางศาสนาต่อชาวมุสลิม ดังนั้นข้อเสนอการรับรู้ไม่สามารถผลักให้ปัญหาความ

ขัดแย้งดังกล่าวบรรลุข้ามไปได้ในช่วงเวลาอันสั้น และอาจมีการปะทุขึ้นมาโดยการก่อตัวของอัตลักษณ์ทางสังคมและแจกจ่ายสู่ปัจเจกที่ต่างพัฒนาอย่างเป็นอิสระต่อกัน

ความอิหลักอิเหลื่อของการกระจายการรับรู้ เป็นความอิหลักอิเหลื่อที่ฟันฝ่าได้ยากมาก ผู้คนอาจจะอยู่ในบรรยากาศที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ทั้งความยุติธรรมทางเศรษฐกิจและความไม่ยุติธรรมในการรับรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งพวกเขาต้องการให้เกิดการแจกจ่าย การที่จะได้รับจะเป็นไปได้หรือไม่ และอย่างไร” (Fraser, 1998, p. 24) หากใครต้องการแก้ไขปัญหาการกระจายผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมก็จะต้องเข้ามาดูว่ามีการกระจายแจกจ่ายที่ยุติธรรมหรือไม่ในจากโครงสร้างทางการเมือง-เศรษฐกิจ และเข้าทำการปรับโครงสร้าง จึงเท่ากับว่าบุคคลได้ข้ามไปปรับฝั่งตรงข้ามกับภาคเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นด้านการรับรู้ทางวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญที่เฟรเซอร์พยายามเสนออีกคือ ภาคเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรม ไม่ได้ดำรงอยู่แยกออกไปจากกัน หากแต่ต่างประสานถึงกันอยู่ด้วยกันกับวัฒนธรรม แต่การแก้ไขปัญหาคือความไม่ยุติธรรมทางเศรษฐกิจโดยการเพิ่มการรับรู้ ไม่ได้ทำให้ปัญหาหมดไป เพราะขาดการแจกจ่ายทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมือง เพื่อให้เกิดการกระจายอย่างเป็นธรรม เช่น การรวมตัวเป็นกลุ่ม เช่น ชนชั้น กลุ่มสมาคมทางศาสนา ก็เพื่อแก้ไขปัญหาคือความไม่เท่าเทียม

ผู้เขียนขอนำทฤษฎีการสื่อสาร ของ แฟร์ดีนันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure, 2013) การสื่อสารมาจากองค์ประกอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้เสนอสาร ได้แปลงความคิดตนเอง สู่คนอื่น ผู้รับสาร ถอดรหัส โดยการ “ตีความ” โดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำหรับตีความ วัฒนธรรม ก็คือ ประเพณี คุณค่าของชุมชนผู้ใช้ภาษาเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่ม การรับรู้จึงมีความแตกต่างออกไปและเลื่อนความหมายไปจากความตั้งใจของผู้ส่งสารเสมอ หรือ ไม่สามารถรับการสื่อสารได้เลย ดังนั้น “การรับรู้” ไม่สามารถควบคุมความหมายได้ มีแต่จะเกิดความเข้าใจที่แตกต่างออกไปแบบสุ่ม (arbitrary) ดังนั้น “สาร” จึงเดินทางไปไม่ถึงผู้รับสาร และหากมีวัฒนธรรมแตกต่างกันเกินไปที่ยากที่จะเข้าใจ จึงมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถเอาชนะการรับรู้ และสามารถครอบงำกลุ่มอื่น ๆ สังคมให้เข้าใจตามได้ ทำให้คนในสังคมมีความคิดอันจำกัดคับแคบตามกระแสส่วนใหญ่ (stereotype) ดังนั้นข้อเสนอของเทย์เลอร์จึงไม่อาจจะเป็นไปได้หรือถ้าได้ก็ยากมาก ที่จะแก้ไขปัญหาคือความไม่เท่าเทียมทางด้านการรับการแจกจ่ายทรัพยากร

ด้วยการรับรู้อย่างไม่ยุติธรรม จึงทำให้เกิดการเก็บกดจากโครงสร้างสังคมทุนนิยม ซึ่งมีระบบแบ่งแยกแรงงานทางสังคม สำหรับผู้ที่ถูกเก็บกดและถูกประเมินการรับรู้ทางคุณค่าวัฒนธรรมไว้ต่ำก็รู้สึกเจ็บปวดจากมาตรฐานทางสังคม เช่น สังคมกำหนดการรับรู้เพศโดยการแบ่งแยกเพศออกเป็นคู่ตรงข้าม ทำให้คนรักเพศเดียวกันอับอาย ถูกเลือกปฏิบัติ เผชิญกับความรุนแรง และถูกปฏิเสธที่จะได้รับการปกป้องจากสิทธิทางกฎหมาย พวกเขาถูกปฏิเสธจากครอบครัว สวัสดิการทางสังคม การไม่ได้รับความยุติธรรมในการถูกรับรู้อย่างไม่เท่าเทียม คือการไม่ได้รับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจนั่นเอง (Fraser, 1998, pp. 25-26)

หากผู้ทำงานด้านพหุนิยมทางวัฒนธรรมต้องการแก้ไขปัญหา ความเหลื่อมล้ำ ความอิหลักอิเหลื่อของการเมือง คือ 1.แจกจ่ายสิทธิอย่างเท่าเทียม และ 2.กระจายการรับรู้การเมืองของการรับรู้ วิธีการจำเป็นอย่างที่จะต้องแกะรอยปัญหาทั้งสองด้าน ทำให้เป็นปัญหาเชิงซ้อน ผู้เขียนขอเพิ่มวิธีคิดในแบบเดียวกัน คือดูที่ความแตกต่างจากกลุ่ม เพศ ชชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อย ชนส่วนน้อยทางวัฒนธรรม ผู้ด้อยประสิทธิภาพทางร่างกาย และในบางกรณีก็มีปัญหาที่ซ้อนกันอย่างหลากหลาย เช่น ประเด็นเรื่องเพศและเชื้อชาติ เพศและประสิทธิภาพทางร่างกาย ชชาติพันธุ์และเพศ ชนส่วนน้อยทางวัฒนธรรมและความยากจน ทำอย่างไรถึงจะเห็นทั้งสองด้าน คือ โครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองและโครงสร้างทางวัฒนธรรม แล้วแก้ไขปัญหาความอิหลักอิเหลื่อที่มีอยู่ (Fraser 1998, p. 29-31) แก้ไขความสนใจด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป

มีกรอบแนวคิดที่เป็นทางเลือกใหม่ สำหรับใช้การกระจายความเท่าเทียมทางทรัพยากรและการรับรู้หรือไม่ และจะต้องทำอย่างไร สิ่งหนึ่งที่น่าจะแก้ไขได้ หากเราประยุกต์จากข้อเสนอเฟรเซอร์ คือ ให้พยายามค้นหาและวิเคราะห์และทำให้ตระหนักว่า คนทุกคนได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่ยุติธรรม คนที่ถูกกดขี่จากการแบ่งชั้นทางสังคมก็อาจจะกดขี่คนอื่นอยู่ด้วย ในสังคมวงกว้างมีปัญหาที่หลากหลายชั้นมาวางซ้อนทับกันอยู่ เราจะทำอย่างไรกับปัญหา เช่น เพศและเชื้อชาติจะได้รับการแก้ไขปัญหาทั้งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านการไม่เกิดความเป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรและการรับรู้อย่างไม่ทั่วถึงในสังคมต่อ เพศหรือเชื้อชาติ เฟรเซอร์ใช้คำว่า “doubly transformation” และทำให้การแก้ไขปัญหามาสันใจกลุ่มคนที่เสียเปรียบคนอื่นในสังคม (Fraser, 1998, pp. 39-40)

ความอิหลักอิเหลื่อของปัญหา การกระจายทรัพยากร-การรับรู้ ทั้งภายในกลุ่มสังคมหนึ่ง ๆ และภายนอกสังคมนั้น ๆ ซ้อนก้ำกึ่งอยู่ในสังคมนั้น ๆ และสังคมส่วนรวมทั้งหมด จึงเป็นปัญหาของคนในสังคมทั้งหมดที่มีหลากหลายชั้นซ้อน ๆ กันอยู่ หากจะแก้ไขก็ต้องแก้ทั้งหมด โดยสร้างการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างวิถีทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความยุติธรรม สิ่งที่เฟรเซอร์เสนอเท่ากับว่าทำอย่างไรที่จะบังคับวัฒนธรรมและเศรษฐกิจให้เกิดการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดความยุติธรรมสำหรับคนทั้งผองนั่นเอง (Fraser, 1998, p. 41)

ก้าวข้าม “การรับรู้สถาปนา” สู่การรับรู้อื่น ๆ

แนวคิดของเฟรเซอร์ได้รับการขานตอบจากนักวิชาการใหญ่ คือ ซิโมนด์ บาวแมน (Zygmunt Bauman, 2002) วิจารณ์ว่าพหุนิยมทางวัฒนธรรมทำให้ “การรับรู้” กลายเป็นเรื่องเชิงบวก และทำให้ผู้คนที่แตกต่างกันไม่เหมือนกลุ่มที่ตนเองสังกัด อาจจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้เพราะมี “การรับรู้สถาปนา” ทำให้การรับรู้ไปขยายหรือซุ่มบางสิ่งมากไปจนลดทอนหลายสิ่ง หากคนที่ไม่ถูกรับรู้ก็เหมือนกับการแพ้ยาย แต่อย่างไรหากต้องการความยุติธรรมพวกเขาก็ต้องฟันฝ่าภาพแทนอันสวดยหรูของการรับรู้สถาปนา มันคือการแข่งขัน

เพื่อให้ตนเองถูกคนอื่นรับรู้อย่างแตกต่างออกไป เช่น คนที่ประพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับหลักคำสอนทางศาสนา การครองชีวิตครอบครัวแตกต่าง เพศทางเลือก เป็นต้น ซึ่งจริง ๆ แล้ว แต่ละคนก็มีคุณค่าที่ยึดถือแตกต่างกัน หรือแตกต่างจากคุณค่าของสังคมที่ตนเองเป็นสังกัด ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของผู้นับถือศาสนา ชาติพันธุ์ ฯลฯ พวกเขาจะต้องพยายามกระเสือกกระสน เพื่อจะได้ถูกรับรู้เมื่อถูกรับรู้แล้วพวกเขาก็ได้รับศักดิ์ศรีและมีสถานที่ยืนในสังคม บาวแมนเสนอว่าการแก้ไขปัญหาก็คือเราจะต้องค้นหา “การรับรู้อื่น ๆ” ที่มีอยู่ในสังคมเพื่อกระจายความเท่าเทียมกันในสังคม ไม่ใช่เพียงแค่การรอให้มีผู้ที่หลุดพ้นมาจากการถูกกลืน บาวแมนนำเสนอให้พหุสังคม กระจายแจกจ่ายความยุติธรรม อาจจะไม่ใช่ปกติวิสัย หากแต่เป็นการเลือกปฏิบัติในเชิงบวก (positive discrimination) คือเลือกสนใจผู้ที่เปราะบางมากขึ้น เป็นไปได้ยากมากที่สังคมจะให้รางวัลแก่คนที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ ในสังคม โดยที่เขาไม่ประสบความสำเร็จในการนำเสนอตนเองให้สังคมรับรู้ในพหุสังคมได้ (Bauman, 2002, p. 145)

บาวแมนรับข้อเสนอแนะของ เฟรเซอร์ ดังที่เธออธิบายไว้ว่า หากต้องการแก้ไขปัญหาเชิงซ้อนของความไม่ยุติธรรมในการถูกรับรู้ เราจะต้อง แก้ไขปัญหาโดยการสลายวัฒนธรรมการเมืองแห่งความแตกต่าง โดยใช้แนวคิด สังคมการเมืองแห่งความเท่าเทียม และยืนยันว่าในวันนี้ความยุติธรรมจะต้องมี การกระจายและการรับรู้ และจะต้องอยู่ด้วยกัน (อ้างใน Bauman, 2002: p. 145) หากขาดความยุติธรรมทางสังคมหากต้องการได้รับแต่ต้องต่อสู้ ดังนั้นตรรกะและกฎเกณฑ์ของสิทธิมนุษยชนซึ่งให้คนทุกคนยอมรับและอยู่อาศัยร่วมกัน (cohabitation) แต่สำหรับคนที่ไม่สามารถอ้างอิงตนเองให้คนอื่นรับรู้ได้ ดังนั้นเขาก็จะไม่สามารถรับความยุติธรรมหากได้ ดังนั้นบาวแมนเสนอให้หันมาแก้ไขความผิดพลาดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม โดยไม่ให้ความยุติธรรมและสัมพันธ์ภาพระหว่างกันกลายเป็นเรื่องของการต่อรองแบบไม่รู้จบ และสร้างความขัดแย้งกันในสังคมตลอดเวลา (Bauman, 2002, p. 141)

บาวแมนวิจารณ์แนวคิดของเทย์เลอร์ในเรื่องการรับรู้ ว่าเป็นวิธีการให้แต่ละบุคคลหรือกลุ่มแสดงตัวให้คนอื่นเห็น เรียกว่า “อัตลักษณ์” การรับรู้จึงผูกโยงกับสิ่งที่ถูกแสดงออกมาในสถานการณ์ แต่หากสังคมได้ตั้งกำแพงปิดกั้น/อุดไม่ให้ ผู้แปลกแยก ชนกลุ่มน้อยทางวัฒนธรรม หรือ ผู้อพยพ และคนที่แตกต่าง แสดงออกซึ่งความปรารถนาของตน ที่จะแตกต่าง สังคมก็จะไม่สามารถรับรู้ถึงได้ (Bauman, 2002, p. 143) สำคัญที่บาวแมนวิพากษ์เทย์เลอร์ ก็คือ ข้อเสนอของเทย์เลอร์ไม่สามารถเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ และหากปฏิบัติเช่นนั้นก็เป็นวิธีการที่ขาดความยุติธรรม เพราะการกระจายทรัพยากรไม่ความเสมอภาคกัน สังคมจึงไม่ยอมรับคนที่มีศักดิ์ศรีไม่เท่าเทียมกับตนไว้ กล่าวคือหากผู้เปราะบางไม่สามารถแสดงตนเองให้เกิดการรับรู้ได้ พวกเขา ก็จะไม่ได้รับเกียรติในความแตกต่างไม่ยอมรับศักดิ์ศรี และสำหรับผู้เปราะบางและผู้แตกต่าง อาจจะถูกปิดกั้นจากกลุ่มของตนเอง จนอยู่ในสภาพที่เจ็บปวด ถูกกดขี่ ถูกดูหมิ่นในความเป็นมนุษย์อีกด้วย

ปัญหาของกรอบความคิดการเมืองแห่งการรับรู้และศักดิ์ศรีคือการให้ความเคารพต่อคุณค่าความมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียม มีเสรีภาพ และมีพันธสัญญา ร่วมในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยไม่มีการรุกรานและสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ

ประการแรก ปัญหาการสร้างสังคมคู่ขนาน⁴ การอยู่ร่วมกันโดยแตกต่างกันตลอดไป เพราะผลจากวิธีคิดเช่นนี้ ทำให้สังคมย่อย ๆ มีความเกี่ยวข้องกันน้อยลงไปด้วย เกิดการยึดเยียดอัตลักษณ์จากกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่าเข้าสู่ชนกลุ่มน้อย ด้วยเหตุนี้เป้าหมายเรื่องความแตกต่างกลับค่อย ๆ เลือนไปจากวิธีคิด เพราะทำให้อัตลักษณ์กลายเป็นสิ่งสากลทั่วไป เช่น การมีอัตลักษณ์ร่วมของพลเมืองในประเทศ การเกาะยึดในกลุ่มตนเองและปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ดังนั้นแนวคิดที่การเมืองแห่งการรับรู้ ในความเป็นจริงแล้วก็คือ การหลอมรวมคนให้กลายเป็นพลเมือง แนวคิดพลเมืองได้เข้ามาแทนที่วิธีคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมนั่นเอง ในที่สุดแล้วยังสร้างความรู้สึกลัวและเกลียดผู้อพยพเข้ามาสู่สังคมใหม่อยู่ดี

ประการที่สอง ปัญหาการแข่งขันเพื่อที่จะได้รับการรับรู้ ข้อนี้นับว่าแมนรับจากเฟรเซอร์ซึ่งวิพากษ์พหุนิยมทางวัฒนธรรมว่า ขาดความยุติธรรมทั้งการแจกจ่ายทรัพยากรและขาดความยุติธรรมในการรับรู้ โดยสนใจแต่เพียงการรับรู้ และละทิ้งความยุติธรรมที่พึงได้รับ ซึ่งทำงานกับการรับรู้ที่บกพร่อง เพราะขาดความสามารถที่จะสร้างความหมาย หรืออัตลักษณ์ นอกจากนั้นอัตลักษณ์ของ ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ เพศทางเลือก ยังแตกต่างไปจากสังคมที่เขาเป็นส่วนหนึ่ง เฟรเซอร์นำเสนอว่า เราจะต้องเปรียบเทียบ โครงสร้างทั้งสอง (ทรัพยากร/การรับรู้) ให้อยู่ด้วยกัน และเห็นการถ่ายทอดจากด้านทั้งสอง ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาการแข่งขันเพื่อที่จะถูกรับรู้ได้

ประการที่สาม ปัญหาความเข้าใจต่ออัตลักษณ์ที่ผิดพลาด เนื่องจากการย้ายถิ่นละเล้าคนจากบ้านที่แตกต่างกัน ทำให้คนจำนวนมากก่อตัวรูปการณ์จิตสำนึกเป็นพลเมืองโลก นับวันก็ยิ่งขยายตัวมากยิ่งขึ้น (cosmopolitan citizens) ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายจึงไม่สามารถมีอัตลักษณ์ที่แท้และอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวได้ การแสดงอัตลักษณ์ออกมาจึงมีลักษณะซ้อนทับรวมถึงซ้อน อย่างหลากหลายและรวมถึงการต่อต้านที่จะไม่ยินยอมเอนเอียงไปมีอัตลักษณ์กับกลุ่มทางสังคมขนาดใหญ่ได้ ไม่ว่าจะเป็นราก็ตาม คนย้ายถิ่น ชนกลุ่มน้อยต่างก็มีความยึดหยุ่นต่อความแตกต่างของสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นพื้นฐานให้เขามีความสัมพันธ์กับคนที่แตกต่างกันได้ (Meijl, 2012) อัตลักษณ์จากข้อเสนอโดยเทย์เลอร์ “ตัวตนที่แท้จริง” ไม่สามารถมีได้ ไม่มีอัตลักษณ์ที่เป็นของตนเองได้อย่างแน่ชัด มีแต่การปนละเล้าความเป็นอื่น เพราะการที่

⁴ ศึกษาตัวอย่างการถกเถียงปัญหา นโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรมที่สร้างสังคมคู่ขนานและอัตลักษณ์ได้ใน Nico Vorster (2018) “Human Identity, Political Recognition and Social Symbiosis: A Public Theological Perspective”

ใครต้องการเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่ตนเองอยู่อาศัย ย่อมจะไม่ใช่อิสระที่จะดำรงตนให้เป็นตนเองอย่างแท้จริง
ชนกลุ่มน้อยและผู้อพยพ ก็เช่นกัน พวกเขาไม่สามารถเป็นดังที่เทย์เลอร์นำเสนอ (Caws, 2004, p. 371)

การหลุดจากข้อจำกัดการเมืองแห่งการรับรู้

จากการดำเนินนโยบายพหุนิยมจากแนวคิดปรัชญาที่รับสาระสำคัญของเทย์เลอร์ เพื่อประสาน
พลเมืองให้อยู่ร่วมกัน โดยการยอมรับความหลากหลาย ข้อเสนอการเมืองแห่งการรับรู้และความมีศักดิ์ศรี
เรียกร้องให้เกิดการตระหนักว่ามีผู้เปราะบาง ฝ่ายเสียเปรียบ คนเปี้ยลำง ที่สังคมไม่ได้ให้การรับรู้ หรือรับรู้แบบ
ผิด ๆ หรือบิดเบือนไปจากที่เขาเป็นจริง ซึ่งก็เท่ากับเป็นการกีดกัน ลดทอนศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์
จึงอธิบายได้ว่าคนในสังคมทั้งหมดกดขี่คนอื่น เทย์เลอร์เสนอว่าบุคคลมีอัตลักษณ์ที่แท้และมีความเป็นสากล
และมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มบุคคลมีสิทธิในการกีดกันคนอื่นเพื่อปกป้องวัฒนธรรมตนเองและ
ควรได้รับการยอมรับจากคนที่อยู่ร่วมในสังคมขนาดใหญ่

หากแต่ข้อเสนอของเทย์เลอร์สร้างลักษณะที่เป็นจริงได้ยากในโลกของปฏิบัติเกิดขึ้น คนในสังคมจะ
รับรู้และยอมรับความแตกต่างของคนอื่นพร้อม ๆ กับในขณะเดียวกันก็ให้การยอมรับว่าคนอื่นมีลักษณะร่วม
กับตนเองได้อย่างไร เห็นได้ว่าเทย์เลอร์เสนอความคิดที่ขัดแย้งกันเองในเชิงทฤษฎี และไม่สามารถสร้างการบูร
ณาการได้ การต่อสู้เคลื่อนไหวจึงผิดแนวทางและยากที่จะทำให้เกิดการบูรณาการทางสังคมเกิดขึ้น หากคนใด
ที่ไม่สามารถต่อสู้จนคนอื่นได้ยินก็ควรที่จะมีโครงสร้างบางอย่างเข้ามาแก้ไขปัญหา เพราะการรับรู้จะได้รับมาก็
ด้วยการแข่งขันและขาดความเท่าเทียมกันในทางผลประโยชน์ หากจะแก้ไขปัญหาแนวคิดการเมืองแห่งการ
รับรู้จะต้องเพิ่มความยุติธรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎี และอัตลักษณ์นั้นไม่ใช่ทางออกของคนที่ถูกกดขี่
รังแต่ยิ่งเพิ่มความแบ่งแยก อัตลักษณ์ไม่ใช่เรื่องที่จะนำมาคิดในเชิงการรักษาสถานะที่ยึดโยงกับอดีต แต่เป็น
เรื่องของการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางสังคมที่ตนเองอาศัย นอกจากนั้นการนำอัตลักษณ์มาขับเคลื่อนเพื่อศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ยังกีดกันการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในกลุ่มในนามของการรับรู้อีกด้วย เพราะการไม่ยอมรับ
ความเปลี่ยนแปลงนั่นเอง ดังนั้นการเมืองแห่งการรับรู้ถึงแม้จะได้รับการยอมรับในการต่อสู้เพื่อการมีอัตลักษณ์
ที่เสมอภาคแต่ล้มเหลวบนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน

การพิจารณาต่อผู้ด้อยโอกาส เช่น ชนกลุ่มน้อย เพศทางเลือก ผู้พิการ ฯลฯ ควรจะวางไว้เป็นกรณี
พิเศษ ไม่ใช่การเปิดโอกาสเท่าเทียมในการแข่งขัน ทำอย่างไรที่จะทำให้สังคมรู้จักพวกเขา โครงสร้างส่วนล่าง
และโครงสร้างส่วนบนไม่ได้แยกขาดออกจากกันแต่ต่างมีผลกระทบระหว่างกันและควรนำมาพิจารณาในการ
ปรับคนทั้งสังคมที่มีความเป็นพหุ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการเมืองแบบพหุนิยมทางวัฒนธรรมได้

แนวคิดเทย์เลอร์อธิบายสังคมในเชิงคู่ขนาน ทำให้ความแตกต่างดำรงอยู่แบบขัดแย้งตรงข้ามกันตลอดไปและเพิ่มความขัดแย้ง ไม่เหมาะสมที่จะคิดจากการมีอัตลักษณ์ที่แท้จริง การเมืองแห่งการรับรู้อาจจะสร้างสิ่งปิดกั้นใหม่ขึ้นมาเป็นอุปสรรคทางสังคม เป็นการรับรู้สถาปนา โดยที่การรับรู้แบบชุมชนนิยมและปิดกั้นความแตกต่าง ทำให้ไม่ได้รับสิทธิที่เท่าเทียม เช่น สิทธิในการแตกต่าง จำเป็นที่นักกิจกรรมจะต้องฝ่าอุปสรรคที่สวดยหรูเพื่อที่จะรับรู้ได้แตกต่างออกไป ไม่ใช่รอ ให้คนจำนวนมากหลุดรอดมาถูกรับรู้ โดยการเลือกปฏิบัติเชิงบวก สนใจผู้เปราะบางมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอสรุปว่า การแบ่งแยกโครงสร้างสังคมคู่ขนาน ดังที่ ผู้อพยพ ชนกลุ่มน้อย ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอของเทย์เลอร์ได้ เป็นเพราะสิ่งที่พวกเขาเป็นมากกว่าก็คือ พวกเขาทำการข้ามวัฒนธรรม คือทำให้วัฒนธรรมอื่นกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมตนเอง และทำให้วัฒนธรรมของตนเองกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมขนาดใหญ่ได้ ชนส่วนน้อยของประเทศ คนย้ายถิ่น ผู้มีเพศทางเลือก ฯลฯ หากพิจารณาในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ก็จะมีปัญหาการกลืนไม่เข้าคายไม่ออก ในด้านแรกรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์เชิงกว้างชาตินิยมไทยศูนย์กลางซึ่งยืนอยู่ในฝั่งตรงข้ามกับผู้ที่ต้องการเรียกร้องเอกราช และผู้ที่เรียกร้องเอกราชก็สร้างความคิดวัฒนธรรมนิยมมลายู และแสดงความแข็งแกร่งในด้านตรงข้ามกับรัฐไทย ท่ามกลางความขัดแย้งต่อเนื่องยาวนาน ประชาชนที่อยู่ระหว่างสถานะอุดมการณ์แตกต่างสุดขั้วกลับได้รับความทุกข์และยากที่จะรักษาความมีเกียรติศักดิ์ศรี ไม่สามารถหลุดจากความรู้สึกระแวงชนต่างอุดมการณ์ ทั้งที่ทำงาน สถานศึกษา สถานที่ราชการ หากพิจารณาเราจะพบเงื่อนไขที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการแตกสลายทางสังคมนฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (Duangwiset, 2021) วิจารณ์รัฐไทยว่าขาดความเข้าใจความซับซ้อนทางวัฒนธรรมแต่กลับใช้วัฒนธรรมในความหมายที่คับแคบตายตัว เมื่อจัดการวัฒนธรรมได้ก็หวังว่าจะควบคุม จัดระเบียบกลุ่มชนที่ต่อต้านได้สำเร็จ ซึ่งสร้างความเป็นอันตรายต่อชีวิตคน โดยการทำให้วัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากการดำเนินชีวิตของผู้คนแตกต่างหลากหลายและพัฒนาจากการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากันได้ ในสังคม มาเป็นสารัตถะทางวัฒนธรรม จากนโยบาย “พหุวัฒนธรรม” ของรัฐ การที่เราจะแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนี้จะต้องสร้างวิธีคิดใหม่ กล่าวคือ การทำให้พื้นที่ทางวัฒนธรรมของพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศและในขณะเดียวกันก็ต้องทำให้วัฒนธรรม คุณค่าของประเทศ อ่อนโยนพอที่ประชาชนจะสามารถรับเข้ามาเป็นคุณค่าของตนเองได้ และแสดงความเป็นส่วนหนึ่งกับประเทศ ผู้เขียนจึงคิดว่าทางออกของโครงสร้างแห่งความอิหลักอิเหลื่อได้แนวทางการหลุดพ้นจากปัญหาการเมืองแห่งการรับรู้ที่ใช้อัตลักษณ์ความจริงแท้จะต้องแก้ไขปรับปรุงใหม่เป็นแนวทางซึ่งเป็นทางเลือก คือ “การข้ามวัฒนธรรม” (transcultural) เราต้องเปลี่ยนวิธีการมองใหม่คือมองว่าวัฒนธรรมอื่นก็เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน มีคำพูดนักวิชาการประโยคหนึ่งคือ “เราไม่สามารถแสวงหาบ้านของตัวเองภายนอกบ้านของตนได้” (Caws, 2004, p. 385; White, 2016) กล่าวคือ ทำให้สังคมทั้งหมดเป็นบ้านที่ตนเองอยู่อาศัยโดยไม่แบ่งแยกและทำให้อัตลักษณ์เป็นวิธีการแสดงจุดยืนที่อยู่ในเงื่อนไขที่

เป็นจริงและปลอดภัยสำหรับการเปิดเผยและข้ามวัฒนธรรมได้ การแก้ไขสังคมพหุจำเป็นที่จะต้องสร้างเงื่อนไขให้เกิดการคละคล้า การข้าม การผสมผสานทาง และยอมรับความแตกต่างทั้งจากภายในกลุ่มตนเองและจากภายนอก นิติ ภวัครพันธุ์ (Pawakapan, 2013) อธิบายว่า การคลุกเคล้าวัฒนธรรมเป็นเนื้อเดียวกันกลายเป็นวัฒนธรรมเฉพาะและใหม่กว่าเป็นลูกผสม อันเนื่องจากโลกาภิวัตน์ การมีความสัมพันธ์วัฒนธรรมต่างเกิดการก่อรูป เรียกว่าลูกผสมวัฒนธรรม ดังนั้นการยอมรับรู้ การถูกรับรู้ และการมีศักดิ์ศรีจะเกิดได้อย่างไร หากไม่มีการข้ามวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ทะลุข้อจำกัดการเมือง สุดท้ายนี้ผู้เขียนยังมีความต้องการวิจัยต่อเนื่อง โดยการศึกษาวรรณกรรมแนวคิดพหุนิยมทางวัฒนธรรมในประเทศไทย ว่าได้ถูกนำมาปรับใช้ในการอธิบายสังคมประเทศไทยอย่างไรบ้างและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง ก็จะทำให้งานวิจัยนี้มีความรอบด้านและถูกนำมาใช้ประโยชน์ในประเทศไทยได้ ซึ่งตัวอย่างและการนำเสนอพหุนิยมทางวัฒนธรรมตลอดจนการวิพากษ์แนวคิดผู้วิจัยคิดว่าสามารถนำมาพิจารณาในประเทศไทยได้เช่นกัน

References

- Aiemueayut, S. (2019). Čhak phahu niyom ‘ānānikhom sū phahu watthanatham niyom lang ‘ānānikhom: Bot samruāt būngton wādūai chāttiphan læ khwāmpen phonlamuāng nai lok mālē [From colonial pluralism to postcolonial multiculturalism: Preliminary observations on ethnicity and citizenship in Malay Worlds]. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University*, 25(2), 171-203. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/172928>. (in Thai).
- Arrese Igor, H. O. (2019). Multiculturalism and Recognition of the Other in Charles Taylor’s Political Philosophy. *Critical Horizons*, 20(4), 305-316. doi:10.1080/14409917.2019.1672272.
- Bauman, Z. (2002). The Great War of Recognition. In S. Lash & M. Featherstone (Eds.), *Recognition and difference: Theory, culture & society* (pp. 137-150). London; Thousand Oaks: SAGE.

- Boonnoon, C. (2020). Kān thoṭ rū prawattisā kān tāk nikāi khōṅ phut sātsanā yuk ræk læ khwāmkhaochai kiēokap nikāi therawāt læ mahāsangkhika [Deconstructing history of the schisms of early Buddhism and an alternative way to understand Theravada and Mahasamghika school]. *Journal of Buddhist Studies Chulalongkorn University*, 27(2), 1-51. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jbscu/article/view/240109>. (in Thai).
- Caws, P. (2004). Identity: Cultural, Transcultural, and Multicultural. In D. T. Goldberg (Ed.), *Multiculturalism: A Critical Reader* (2 ed., pp. 371-387). Oxford and Cambridge: Blackwell.
- Derr Veer, P. V. (2015). 'The Enigma of Arrival': Hybridity and Authenticity in the Global Space. In P. Werbner & T. Modood (Eds.), *Debating Cultural Hybridity: Multicultural Identities and the Politics of Anti-Racism* (2 ed., pp. 90-105). London: Zed Books.
- Duangwises, N. (2021). Khō wiphāk sārāttha niyom thāng watthanatham nai nayōbāi phahu watthanatham khōṅ rat Thai [A critique of cultural essentialism in the multicultural policy of the Thai State], *Journal of Anthropology, Sirindhorn Anthropology Centre (JASAC)*, 4(1), 117-155. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jasac/article/view/247463>. (in Thai).
- Fraser, N. (1998). From Redistribution to Recognition? Dilemmas of Justice in a "Post-Socialist" Age. In C. Willett (Ed.), *Theorizing multiculturalism: a guide to the current debate* (pp. 19-49). Cambridge and Oxford: Blackwell.
- Fraser, N. (2002). Recognition without Ethics? In S. Lash & M. Featherstone (Eds.), *Recognition and difference: Theory, culture & society* (pp. 21-42). London; Thousand Oaks: SAGE.
- Gutmann, A. (1994). Introduction. In A. Gutman (Ed.), *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition* (pp. 3-24). Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Gutmann, A. (2018). The Power of Recognition. *Philosophy & Social Criticism*, 44(7), 793-795. doi:10.1177/0191453718781430.

- Hirvonen, O. (2012). Taylor and the problem of recognizing cultural groups. *Distinktion: Journal of Social Theory*, 13(1), 109–124. doi:10.1080/1600910x.2012.643096.
- Horstmann, A. (2556) Khwāmlāklaī radap læ krabūan that khōng phahu watthanatham niyom nai prathet Thai [Diversity, space levels and approaches to multiculturalism in Thailand]. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University*, 25(2), 29-56. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/172920>. (in Thai).
- Igor, H. O. A. (2019). Multiculturalism and Recognition of the Other in Charles Taylor's Political Philosophy. *Critical Horizons*, 20(4), 1-12. doi: 10.1080/14409917.2019.1672272.
- Joppke, C. (2017). *Is Multiculturalism Dead?: Crisis and Persistence in the Constitutional State*. Cambridge, Malden, MA: Polity Press.
- Khompot, S. (2002). Kānmūang khōng kānyōmrāp: Khōngkān thritsadi sangkhom khōng 'Æk sēn Hōnnet [Politics of recognition: The social theory of Axel Honneth]. *Journal of Social Sciences Naresuan University*, 16(1), 85-118. <https://doi.org/10.14456/jssnu.2020.4>. (in Thai).
- Lentin, A. (2005) Replacing 'race', historicizing 'culture' in multiculturalism, *Patterns of Prejudice*. 39(4): 379-396. doi: 10.1080/00313220500347832.
- Meijl, T. v. (2012). *Multiculturalism, multiple identifications and the dialogical self: Shifting paradigms of personhood in sociocultural anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Modood, T. (2013). *Multiculturalism, a civic idea (2 Ed.)*. Cambridge and Malden: Poloty.

- Pawakapan, N. (2019). Chīwīt thin thī khluḁ khlaḁ [The colors of local lives]. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University*, 25(2), 205-35.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/172932>. (in Thai).
- Rattansi, A. (2011). *Multiculturalism: A Very Short Introduction*. Oxford and New York: Oxford University Press.
- Saussure, F. d. (2013). *Course in General Linguistics*. London, New Delhi, New York and Sydney: Bloomsbury.
- Sunanta, S. (2013). Sathāna kān tōyāēng rūāng phahu watthanatham nai prathēt Thai [Learning from the west? The state of the multicultural debate in Thailand]. *Journal of Language and Culture*, 32(1), 5-30. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/view/20293>. (in Thai).
- Taylor, C. (1989). *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Taylor, C. (1994). The Politics of Recognition. In A. Gutman (Ed.), *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition* (pp. 25-73). Princeton University Press: Princeton, New Jersey.
- Tuansiri, E. & Goma, A. (2018) Krasæ wātḁlūā ‘Itsalam nai prathēt Thai: Khoḁsangket būāngton. ศาสนากับความรุนแรง [Fear of Islam in Thailand: An introduction]. In P. Hongsaton & A. Marddent (Eds.), *Satsana kap khwāmrunræng* [Religion and violence] (pp. 156-192). Bangkok: Illuminations Edition. <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=b2245089>. (in Thai).
- Vorster, N. (2018). Human Identity, Political Recognition and Social Symbiosis: A Public Theological Perspective. *International Journal of Public Theology*, 12(2), 260–277.
doi:10.1163/15697320-12341538.

White, J. (2016). Forms of secularism and multiculturalism: Charles Taylor and Ireland. *Irish Studies Review*, 24(3), 327–350. doi:10.1080/09670882.2016.1195478